

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza příčin nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji

Klára Baďo

Bakalářská práce
2011

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Klára BAĎO**
Osobní číslo: **E08086**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Analýza nezaměstnanosti a jejich příčin v regionu Hradec
Králové**
Zadávací katedra: **Ústav matematiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod a cíl práce
Pojem nezaměstnanost
Analýza nezaměstnanosti v Královohradeckém kraji
Analýza příčin nezaměstnanosti
Návrhy na snížení nezaměstnanosti v Královohradeckém kraji
Statistická analýza zjištěných dat vybranými statistickými metodami
Závěr

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vydání, Praha : Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8, 236 str.
HELÍSEK, M. Makroekonomie základní kurs. Vydání první, Praha : Melandrium 2000. ISBN 80-86175-10-3, 320 str.
KUBANOVÁ, J. Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi. 2. vydání, Statis : Bratislava 2004. ISBN 80-85659-31-X, 247 str.
MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. upravené vydání. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3, 172 str.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. David Zapletal, Ph.D.
Ústav matematiky

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 13. srpna 2010

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu Mgr. Davidu Zapletalovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 18. dubna 2011

Klára Baďo

ANOTACE

Obsah této bakalářské práce se zaměřuje na analýzu příčin nezaměstnanosti v Královeshradeckém kraji. V první části je teoreticky popsán pojem nezaměstnanost a charakterizován Královeshradecký kraj.

Druhá část se zabývá analýzou nezaměstnanosti a jejich možných příčin v Královeshradeckém kraji, na základě kterých jsou navrženy možné návrhy a opatření, které by měly vést ke snížení nebo alespoň zpomalení jejího růstu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Nezaměstnanost, Královeshradecký kraj, analýza příčin

TITLE

Analysis of causes of unemployment in region of Hradec Králové

ANNOTATION

Content of this thesis is concentrated on analysis of unemployment and its causes in region of Hradec Králové. At the first part is theoretically describe term of unemployment and characterize region of Hradec Králové.

The second part deals with analysis of unemployment and its causes in region of Hradec Králové on which basis are proposed possible suggestions and procurations which would led on to decrease or at least slow down its increase.

KEY WORDS

Unemployment, region of Hradec Králové, analysis causes

Obsah:

Seznam obrázků, tabulek a grafů	9
Seznam zkratk	10
Úvod.....	11
1 Vymezení základních pojmů	12
1.1 Nezaměstnanost	12
1.2 Míra nezaměstnanosti	13
1.3 Druhy nezaměstnanosti	14
1.3.1 Frikční nezaměstnanost	14
1.3.2 Strukturální nezaměstnanost.....	15
1.3.3 Cyklická nezaměstnanost	16
1.3.4 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	17
1.4 Důsledky nezaměstnanosti.....	18
2 Královehradecký kraj	18
2.1 Historie.....	18
2.2 Geografie a území	20
2.3 Obyvatelstvo	22
2.4 Průmysl a infrastruktura.....	23
2.5 Významní zaměstnavatelé.....	24
3 Analýza nezaměstnanosti	24
3.1 Nabídka na trhu práce	24
3.2 Analýza nezaměstnanosti podle okresu	25
3.2.1 Okres Hradec Králové	26
3.2.2 Okres Jičín	27
3.2.3 Okres Náchod	28
3.2.4 Okres Rychnov nad Kněžnou	28
3.2.5 Okres Trutnov	29
3.2.6 Porovnání okresů	30
3.3 Poptávka na trhu práce.....	31
3.3.1 Poptávka po pracovní síle.....	32
3.3.2 Poptávka podle vzdělání	32
3.4 Cizinci na Českém trhu práce	33
3.5 Instituce na trhu práce a jejich role v Královehradeckém kraji	33

3.5.1	Úřady práce.....	34
3.5.2	Aktivní politika zaměstnanosti	34
3.5.3	Personální agentury	35
4	Analýza příčin nezaměstnanosti	36
4.1	Aktuální problémy v hospodářství.....	37
4.1.1	Export	39
4.1.2	Průmysl.....	40
4.2	Statistická analýza zjištěných dat.....	41
4.2.1	Použité metody	41
4.2.2	Zjištěné rovnice a výpočty.....	43
4.2.3	Zhodnocení výsledků.....	47
4.3	Specifika Královehradeckého kraje	48
5	Návrhy a opatření na snížení nezaměstnanosti	49
5.1	Politika zaměstnanosti	50
	Závěr.....	52
	Použitá literatura.....	54
	Seznam příloh	56

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázky

Obrázek 1: Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity	12
Obrázek 2: Dynamický model trhu práce	13
Obrázek 3: Regionální míry nezaměstnanosti v ČR	16
Obrázek 4: Dobrovolná nezaměstnanost.....	17
Obrázek 5: Nedobrovolná nezaměstnanost	18
Obrázek 6: Rozdělení krajů v ČR [Zdroj: 5].....	20
Obrázek 7: Královehradecký kraj	21
Obrázek 8: Dendogram vygenerovaný pomocí programu UNISTAT	47

Tabulky

Tabulka 1: Rozloha okresů v Královehradeckém kraji.....	22
Tabulka 2: Počet obyvatel v okresech k 31. 12. 2009.....	23
Tabulka 3: Přírůstek obyvatel podle okresů.....	23
Tabulka 4: Zdrojová tabulka pro výpočet regresní paraboly	43
Tabulka 5: Zdrojová tabulka pro výpočet regresní přímky.....	44

Grafy

Graf 1: Vývoj nezaměstnanosti v ČR a v Královehradeckém kraji [Zdroj: 5]	14
Graf 2: Rozloha okresů vyjádřená v %	22
Graf 3: Počet nezaměstnaných a volných míst podle okresů.....	25
Graf 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v okresech Královehradeckého kraje.....	26
Graf 5: Struktura nezaměstnaných v okrese Hradec Králové	27
Graf 6: Struktura nezaměstnaných v okrese Jičín	27
Graf 7: Struktura nezaměstnaných v okrese Náchod	28
Graf 8: Struktura nezaměstnaných v okrese Rychnov nad Kněžnou.....	29
Graf 9: Struktura nezaměstnaných v okrese Trutnov.....	30
Graf 10: Míra nezaměstnanosti v okresech Královehradeckého kraje.....	31
Graf 11: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v Královehradeckém kraji.....	31
Graf 12: Meziroční změny míry nezaměstnanosti a reálného HDP.....	39
Graf 13: Vývoj českého exportu v letech 2007 – 2010.....	40
Graf 14: Meziroční změny tržeb v průmyslu v letech 2007 - 2010	41
Graf 15: Výpočet rovnice míry nezaměstnanosti v kraji pomocí regresní paraboly.....	43
Graf 16: Výpočet rovnice míry nezaměstnanosti v kraji pomocí regresní přímky	44

Seznam zkratek

ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HK	Hradec Králové
JC	Jičín
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OZP	Osoby se zdravotním postižením
RK	Rychnov nad Kněžnou
TU	Trutnov
ÚP	Úřad práce
USA	Spojené státy americké

Úvod

Nezaměstnanost je zajímavý a velmi aktuální problém, se kterým se může potkat každý z nás. Pojem nezaměstnanost je určitým výrazem nesouladu a nerovnováhy na trhu práce, přičemž práce patří mezi zdroje bohatství, kterého je nutné využívat.

Trh práce je místem, kde se setkává nabídka práce, tj. lidé ucházející se o práci, s poptávkou práce, tj. subjekty, které práci nabízejí.

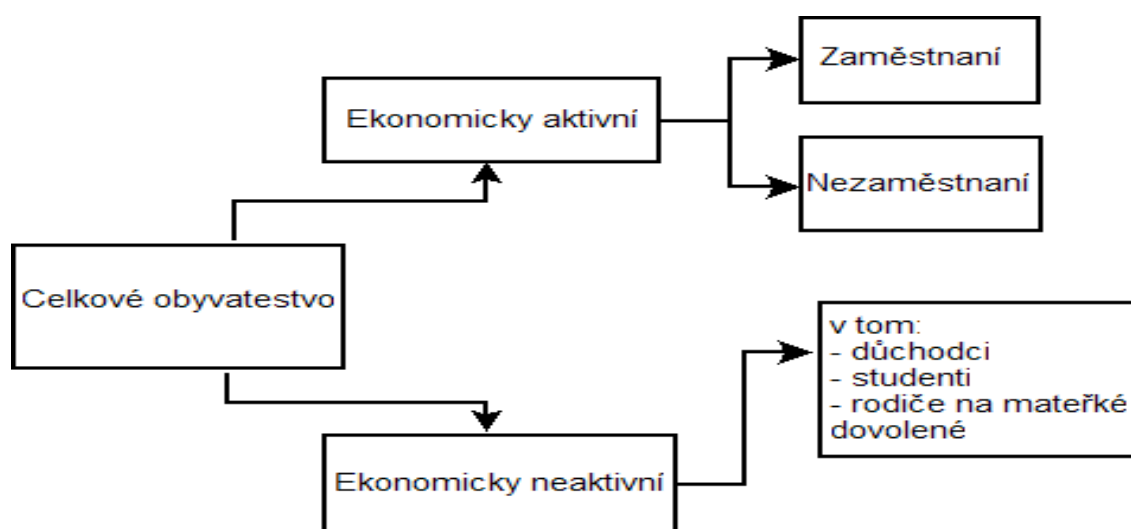
Nezaměstnanost a potažmo zaměstnanost je jeden z významných makroekonomických ukazatelů, kterým se hodnotí vyspělost ekonomik všech států po celém světě. Obecná míra nezaměstnanosti v ČR k 31. 12. 2010 činila 9,6 %, v Královehradeckém kraji 8,4 %.

Tato práce je zaměřena na analýzu příčin nezaměstnanosti v Královehradeckém kraji, jejím cílem je popsat a zhodnotit stav a vývoj nezaměstnanosti v tomto regionu. Na základě provedené analýzy poté nastítn návrhy a opatření za účelem snížení, nebo zpomalení růstu nezaměstnanosti a pokusit se o odhad budoucího vývoje.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je výlučně makroekonomickým problémem, protože nikdo jiný než vláda, nemůže nezaměstnanost ovlivňovat globálně [2]. Nezaměstnanost lze definovat jako stav ekonomiky, v němž osoby v produktivním věku, schopné pracovat, si nemohou najít práci. Příčina může být v nevhodné kvalifikaci hledajícího práci, nebo stavem hospodářství. Celkové obyvatelstvo se dělí na ekonomicky aktivní obyvatelstvo, kam patří zaměstnaní a nezaměstnaní, a na ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, kam patří důchodci, studenti a rodiče na mateřské dovolené.

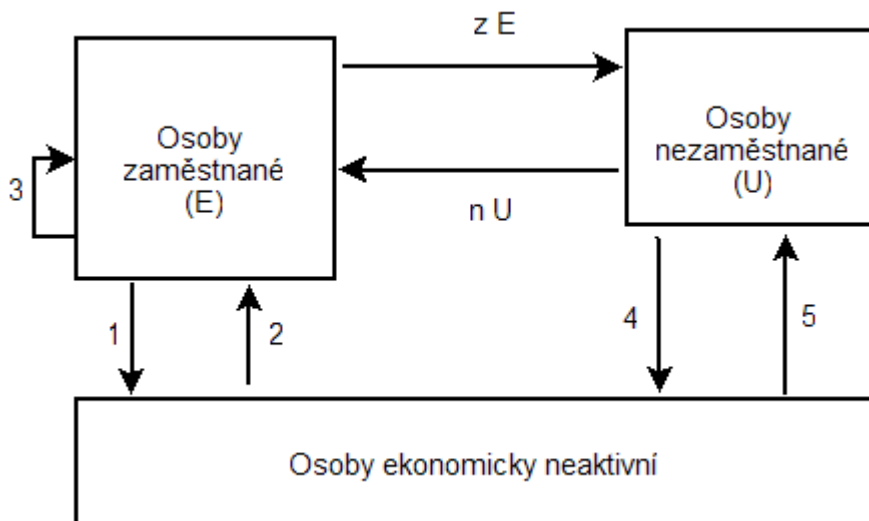
Obrázek 1: Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Zaměstnaní jsou osoby starší 15-ti let a mají placené zaměstnání, nebo jsou zaměstnaní ve vlastním podniku. Nezaměstnaní jsou osoby starší 15-ti let, které splňují následující tři podmínky

1. Nejsou zaměstnané nebo sebezaměstnané
2. Aktivně hledají práci
3. Jsou schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů [1].

Téměř nikdo ale není součástí jedné z uvedených skupin po celý svůj život [3]. Každý den lidé ztrácejí a nacházejí zaměstnání, a proto člověk za celý svůj život může projít všemi uvedenými skupinami. Při přechodu z jednoho zaměstnání do druhého může vzniknout časová

prodleva a objevuje se nezaměstnanost. Nezaměstnanost proto souvisí s dynamickými změnami, které se dějí na trhu práce [3].

Obrázek 2: Dynamický model trhu práce

Na výše uvedeném obrázku jsou uvedeny základní vztahy na trhu práce. Šipka číslo jedna udává skutečnost, že někteří zaměstnaní se stávají ekonomicky neaktivními, šipka číslo dvě je opak. Šipka číslo tři naznačuje skutečnost, že někteří přecházejí ze zaměstnání do zaměstnání, aniž by byli nezaměstnaní. Šipka číslo pět naznačuje skutečnost, že osoby ekonomicky neaktivní hledají neúspěšně zaměstnání a proto se registrují jako nezaměstnaní. Šipka číslo čtyři naznačuje, že někteří již rezignovali na hledání zaměstnání a stávají se osobami ekonomicky neaktivními [3].

1.2 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva [1]. Tímto ukazatelem měříme rozsah nezaměstnanosti a ekonomika k tomuto ukazateli směřuje dlouhé období.

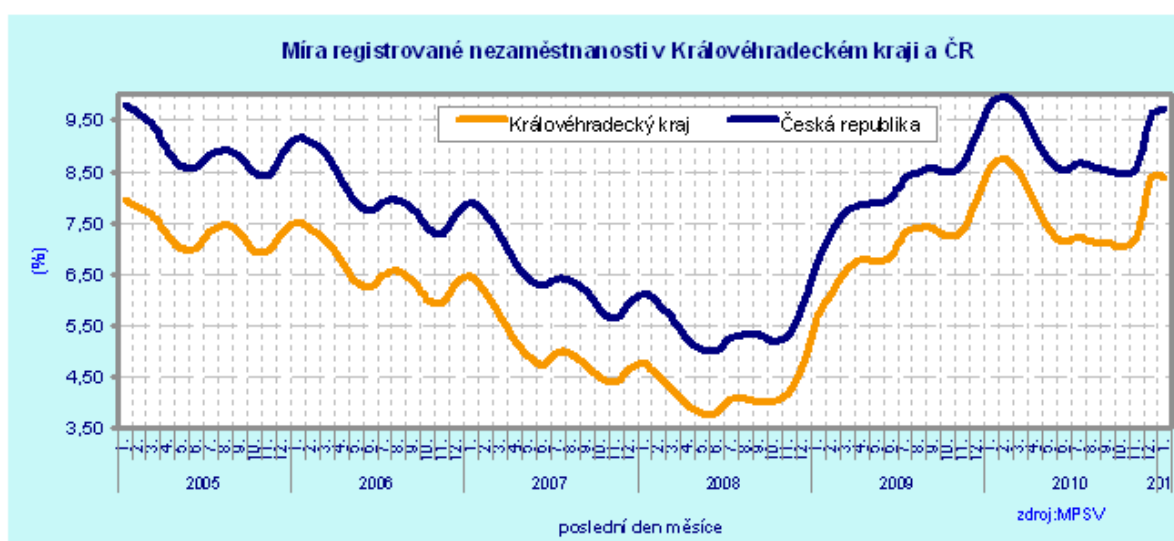
$$u = \frac{U}{L + U} * 100 \quad (1.1)$$

kde u ... míra nezaměstnanosti v procentech

U ... počet nezaměstnaných

L ... počet zaměstnaných

Aktuální míra nezaměstnanosti v ČR k 31. 1. 2011 je 9,7 %, kterou tvoří 571 900 nezaměstnaných. Porovnání vývoje nezaměstnanosti v ČR a v Královéhradeckém kraji vyjadřuje následující graf.

Graf 1: Vývoj nezaměstnanosti v ČR a v Královéhradeckém kraji [Zdroj: 5]

1.3 Druhy nezaměstnanosti

Ekonomická teorie rozlišuje z hlediska příčiny tři základní typy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklickou [1].

1.3.1 Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost je zcela přirozená. Vzniká v důsledku pohybu lidí mezi pracovními místy. Vzniká např. tehdy, když zaměstnanec sám opustí své dosavadní zaměstnání a hledá si místo, které by mu vyhovovalo lépe. Další situací je, když zaměstnanec dostane výpověď a nějakou dobu trvá, než si najde nové místo, nebo když si student po dokončení studia hledá

své první zaměstnání. Do frikční zaměstnanosti se často zařazuje i tzv. sezónní nezaměstnanost, která je typická pro zemědělství nebo stavebnictví [1].

Z důvodu neustálého pohybu v ekonomice je zřejmé, že určitá frikční nezaměstnanost bude v ekonomice existovat vždy [1].

1.3.2 Strukturální nezaměstnanost

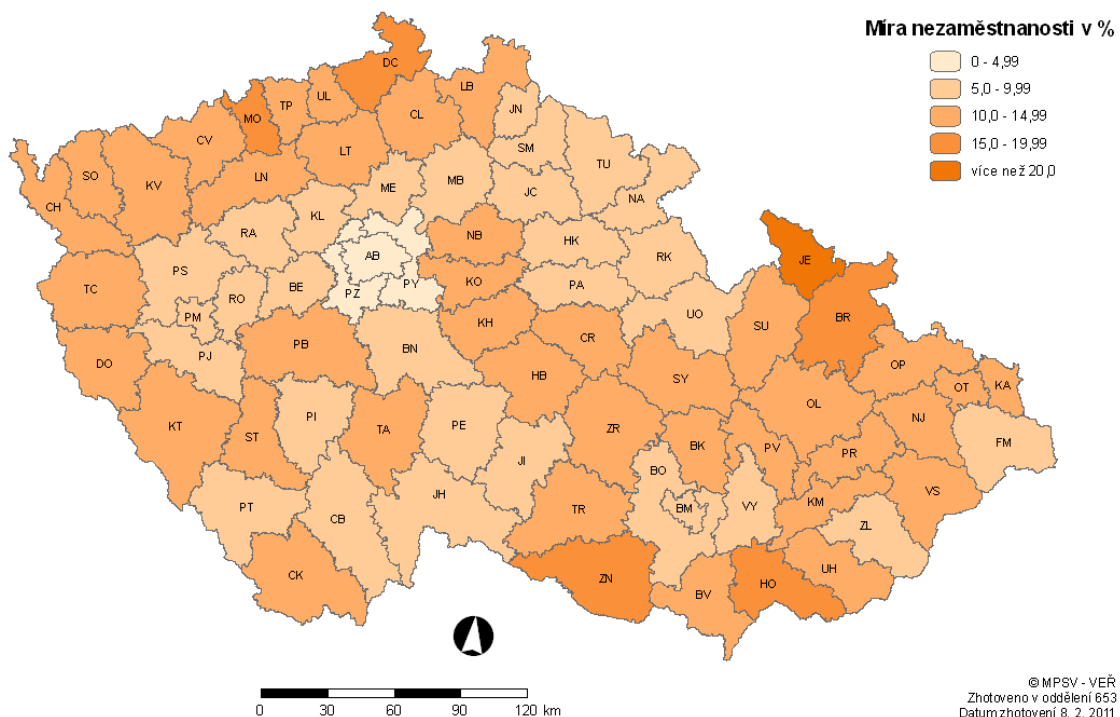
Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice [1]. Jednotlivá odvětví hospodářství mohou mít odlišný vývoj, v některých odvětvích dochází k útlumu, jiná odvětví zase expandují. Z odvětví, která zanikají, odcházejí pracovníci s kvalifikací např. nevhodnou pro expandující odvětví. Proto je nutná změna kvalifikace pracovníka např. rekvalifikací, což ale může trvat delší dobu. U strukturální nezaměstnanosti se jedná o výsledek nerovnováhy mezi pracovní silou pohotovou pro práci a požadavky zaměstnavatelů po určitém typu práce. Indikátorem strukturální nezaměstnanosti je výskyt vysokého počtu nezaměstnaných a současně výskyt značného počtu volných míst [6].

Podniky z různých odvětví bývají rozmístěny na teritoriu určitého státu nerovnoměrně. Proto útlum některých oborů postihne určité oblasti více než jiné. Rozdíly mezi oblastmi v míře nezaměstnanosti mohou souviset i s nízkou mobilitou pracovníků mezi jednotlivými regionálními trhy práce [3].

Na obrázku 3 je možné pozorovat rozdíly mezi kraji i okresy v míře nezaměstnanosti.

V případě frikční i strukturální nezaměstnanosti existuje rovnost mezi celkovým počtem volných míst a celkovým počtem osob, která hledají zaměstnání. Obě tyto formy jsou proto považovány na součást přirozené míry nezaměstnanosti [3].

Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. lednu 2011

Obrázek 3: Regionální míry nezaměstnanosti v ČR [Zdroj: 16]

1.3.3 Cyklická nezaměstnanost

Skutečná míra nezaměstnanosti kolísá kolem přirozené míry nezaměstnanosti¹. Rozdíl mezi oběma veličinami měří třetí formu nezaměstnanosti, cyklickou nezaměstnanost [3].

Cyklická nezaměstnanost je spojena s krátkodobými ekonomickými fluktuacemi². Na trzích zboží a služeb dochází ke kolísání rovnovážného objemu produkce a cen. Firmy na fluktuace na trzích zboží a služeb potom reagují změnami ve výši poptávky po práci [3].

Cyklická nezaměstnanost odráží skutečnost, kdy je na trhu celkově méně volných míst, než je zájemců o ně [3].

Cyklická nezaměstnanost je hlavní příčinou nedobrovolné nezaměstnanosti, resp. její hlavní formou. Tento typ nezaměstnanosti je třeba považovat za vážný ekonomický, sociální i politický problém [2].

¹ Přirozená míra nezaměstnanosti je nezaměstnanost, při které hospodářství dosahuje potenciálního produktu

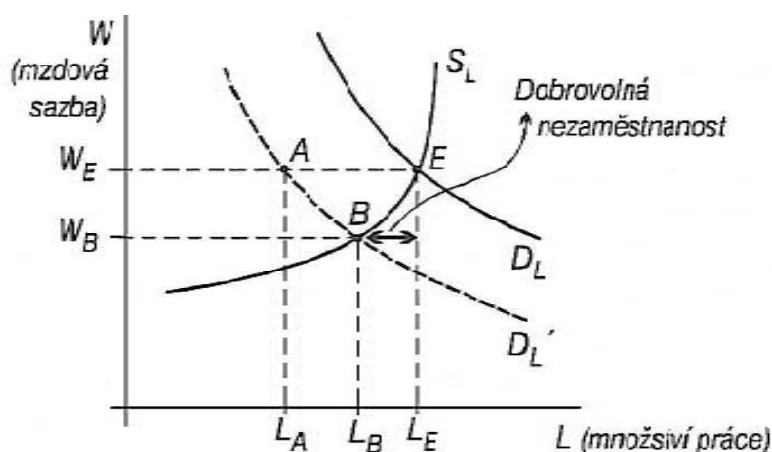
² Fluktuace je náhodné kolísání hodnoty veličiny kolem rovnovážné polohy

1.3.4 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Jak je již uvedeno, za dobrovolnou nezaměstnanost je považována nezaměstnanost frikční a strukturální, za nedobrovolnou je považována nezaměstnanost cyklická.

Jestliže při dané mzdové sazbě lidé nechtějí pracovat, jsou dobrovolně nezaměstnaní. Pokud ale při dané mzdové sazbě chtějí pracovat, ale místo neseženou, jsou nedobrovolně nezaměstnaní [1].

Vznik dobrovolné nezaměstnanosti znázorňuje obrázek 4.

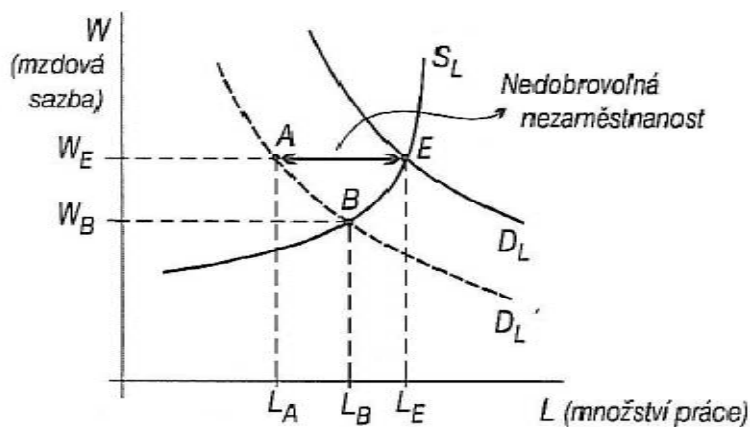

Obrázek 4: Dobrovolná nezaměstnanost [Zdroj: 1]

Původní rovnováha je v bodě E, kde se protíná křivka poptávky (D_L) s křivkou nabídky práce (S_L). V bodě E je při rovnovážné mzdové sazbě (W_E) zaměstnáváno rovnovážné množství pracovníků (L_E). Na trhu práce vznikne nerovnováha, nabídka práce převyší poptávku po práci v rozsahu úsečky AE. Tato nerovnováha povede k poklesu mzdové sazby. Někteří nezaměstnaní budou ochotni za nižší mzdovou sazbu pracovat. Nová úroveň zaměstnanosti se ustálí na úrovni L_B . Někteří však nejsou ochotni za nižší sazbu pracovat. Sami si vybrali, jsou dobrovolně nezaměstnanými [1].

Vznik nedobrovolné nezaměstnanosti nezorňuje obrázek 5.

Původní rovnováha je opět v bodě E. Vznik nedobrovolné nezaměstnanosti - pokles poptávky vyvolává pokles zaměstnanosti z L_E na L_A . Pokud mzda neklesne, vzniká nedobrovolná nezaměstnanost v rozsahu mezi body A a E, protože firmy zaměstnají jen L_A lidí, zatímco práci hledá L_E lidí.

Obrázek 5: Nedobrovolná nezaměstnanost [Zdroj: 1]

1.4 Důsledky nezaměstnanosti

Dlouhodobá nezaměstnanost ovlivňuje nezaměstnaného z hlediska společenského, ekonomického, sociálního a v neposlední řadě psychologického. Čím delší je doba nezaměstnanosti, tím závažnější jsou její důsledky. Důsledky nezaměstnanosti lze rozdělit do dvou skupin na důsledky sociální a ekonomické.

2 Královehradecký kraj³

2.1 Historie

Královehradecko bylo již od pravěku důležitou sídelní oblastí, v níž se postupně vystřídali příslušníci různých pravěkých kultur. Jejich sídla se koncentrovala v povodí Labe a ostatních říčních toků. Od 10. století zaujímal zdejší kraj významnou roli při formování českého státu. O sto let později byl Hradec sídlem kastelánů, církevním správním centrem a jeden čas bylo Hradecko i knížecím údělem. Na této tradici pak byl koncem 13. století zformován královehradecký kraj. Jeho význam byl v této době posílen vznikem opevněných královských měst (Hradec Králové, Jaroměř, Dvůr Králové nad Labem, Trutnov, Nový Bydžov), která se na počátku 14. století stala věnnými městy českých královen. Pro kulturní a hospodářský rozvoj kraje byl důležitý vznik řady klášterů, z nichž největší vřel získal klášter

³ <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>

v Broumově. Krajem procházela tzv. Polská či Kladská stezka, důležitá obchodní cesta spojující Prahu se Slezskem a Polskem.

V 15. století se Hradecko stalo významným centrem husitské revoluce a v letech 1423 - 1424 zde našel působiště vojevůdce Jan Žižka. Po skončení husitských válek hrálo Hradecko významnou roli jako součást svazku východočeských krajů a hradecký kraj - Circulus Reginohradecencis - jako správní celek existoval až do konce krajského zřízení v letech 1860 - 1862. V čele kraje stáli dva hejtmané jako reprezentanti panského stavu a nižší šlechty, od roku 1751 spravoval kraj již pouze jeden hejtman, ale jako představitel státu.

Na přelomu 18. a 19. století se Hradecko stalo po Praze druhým významným centrem českého národního obrození. Osvětová činnost družin vlastenecké inteligence a různých spolků, významné tiskárny, rozvoj školství a působení divadel v Hradci Králové a v některých dalších místech kraje se staly ohnisky jeho kulturního rozvoje.

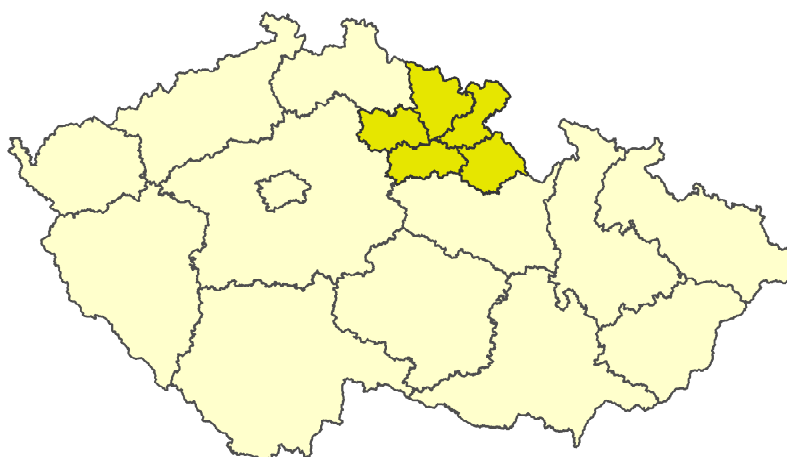
Od poloviny 19. století celý doposud agrární profil Hradecka měnila průmyslová revoluce. V jejím průběhu vznikla řada cukrovarů, textilních a později i strojírenských továren. Již v roce 1857 protřela kraj jedna z nejstarších železničních tratí v Čechách. Většina měst se začala rozrůstat a nebývale se zvětšil počet jejich obyvatel. Hradec Králové postupně rostl v průmyslové centrum a počátkem 20. století zahájil pozoruhodnou přestavbu v moderní město. Realizací architektonických a urbanistických návrhů J. Gočára si Hradec Králové získal název "salón republiky". Ohrožení Československé republiky vyvolalo v letech 1935 - 1938 výstavbu pohraničního opevnění, které je dodnes symbolem odhodlání bránit se proti nacismu.

Odsun německého obyvatelstva po roce 1945 znamenal násilný zásah do života a hospodářského rozvoje příhraničních oblastí. Stejně neblaze poznamenala po roce 1948 charakter celého kraje likvidace svobodného podnikání. Systém komunistického plánování pak vedl ke stírání různorodosti jednotlivých okresů, která je pro Královéhradecký kraj tak typická.

V roce 1949 se Hradec Králové stal opět oficiálním sídlem kraje a v letech 1960 - 1990 byl centrem celého Východočeského kraje. Vznik Královéhradeckého kraje po obnově krajského zřízení v roce 2000 navazuje na tisíciletý vývoj správního uspořádání českého státu a dovršuje současný proces decentralizace České republiky [15].

2.2 Geografie a území

Královéhradecký kraj leží v severovýchodní části Čech. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem v délce asi 208 km. Se sousedními Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, která patří mezi tři největší oblasti v republice jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Posledním sousedem je kraj Středočeský. Krajská metropole Hradec Králové je od hlavního města Prahy vzdálená 112 km.

Obrázek 6: Rozdělení krajů v ČR [Zdroj: 5]

Na severu a severovýchodě se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě pohoří od sebe odděluje Broumovský výběžek, geologicky i horopisně pestrý, který byl kdysi plochou pánví mezi dvěma pohořími a kde příroda vytvořila rozsáhlá skalní města. Jsou to Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš. Tato oblast patří mezi nejvydatnější a nejkvalitnější zásobárny pitné vody v České republice. Významnou část území tvoří krkonošské a orlické podhůří. Hlavními vodními toky jsou Labe a jeho přítoky Orlice a Metuje. Téměř celé území kraje náleží do povodí Labe, jen okrajová část Broumovského výběžku k povodí Odry. Nejvyšším vrcholem kraje je Sněžka (1 602 m n. m.) v Krkonoších, která je zároveň nejvyšší horou České republiky. Nejnižše položeným bodem je hladina Labe v místě, kde opouští území okresu Hradec Králové v nadmořské výšce 202 m.

Rozlohou 4 759 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Je pátým krajem s nejvyšším podílem zemědělské půdy

i lesních pozemků. K 31. 12. 2008 představovala zemědělská půda 58,6 % celkové rozlohy kraje, podíl orné půdy činil 40,4 % a lesy pokrývaly území z 31,0 %. Rozlohou je největší okres Trutnov, který tvoří téměř čtvrtinu rozlohy kraje, za ním následuje okres Rychnov nad Kněžnou s 20,6 % a zbytek území se rovnoměrně zhruba po 18 % dělí mezi tři zbývající okresy.

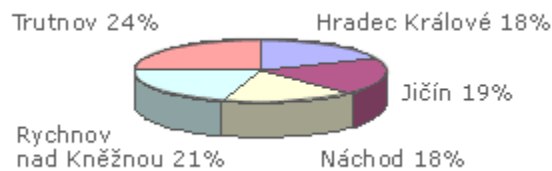
Obrázek 7: Královehradecký kraj [Zdroj: 15]

Území kraje je po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000 tvořeno pěti okresy - Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. K 1. 1. 2007 došlo ke změně hranic okresů Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou o tři obce. Obce Jílovice, Ledce a Vysoký Újezd přešly z okresu Rychnov nad Kněžnou do okresu Hradec Králové a došlo tak ke sladění hranic správních obvodů obcí s rozšířenou působností s hranicemi území okresů. Na území kraje je celkem 448 obcí, z nichž k 31. 12. 2008 mělo 48 statut města a 10 statut městyse.

Tabulka 1 udává rozlohu jednotlivých okresů v Královehradeckém kraji.

Tabulka 1: Rozloha okresů v Královeshradeckém kraji [Zdroj: 15]

Rozloha území/okres	km²
ČR	78 864
Královeshradecký kraj	4 759
Hradec Králové	875
Jičín	887
Náchod	851
Rychnov nad Kněžnou	998
Trutnov	1 147

Graf 2: Rozloha okresů vyjádřená v % [Zdroj: 15]

2.3 Obyvatelstvo

K 31. 12. 2009 na území Královeshradeckého kraje žilo 554 402 obyvatel (5,3 % populace České republiky). Nejvíce obyvatel žilo v okrese Hradec Králové, Trutnov, Náchod, Jičín a Rychnov nad Kněžnou. Přesný stav zachycuje tabulka 2. V porovnání s rokem 2008 se jedná o snížení o 118 obyvatel, vyjádřeno v procentech o 0,02 %. Největší úbytek obyvatel byl zaznamenán v okrese Trutnov a Náchod jak je uvedeno v tabulce 3. Důvodem úbytku bylo vystěhování obyvatel.

Tabulka 2: Počet obyvatel v okresech k 31. 12. 2009 [Zdroj: 15]

Královehradecký kraj	554 402	100,0%
Hradec Králové	163011	29,4%
Jičín	79618	14,4%
Náchod	112342	20,3%
Rychnov nad Kněžnou	79238	14,3%
Trutnov	120193	21,7%

Tabulka 3: Přírůstek obyvatel podle okresů [Zdroj: 15]

Královehradecký kraj	-118
Hradec Králové	634
Jičín	33
Náchod	-240
Rychnov nad Kněžnou	40
Trutnov	-585

2.4 Průmysl a infrastruktura

Královehradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. Národní park Krkonoše zasahuje na území kraje dvěma třetinami své výměry a nacházejí se zde nejcennější lokality parku. Mezi chráněné krajinné oblasti patří Broumovsko, Orlické hory a Český ráj.

V průmyslu převažuje z odvětvového hlediska podle počtu zaměstnanců zpracovatelský průmysl, v jeho rámci pak výroba strojů a zařízení, výroba potravinových výrobků, výroba motorových vozidel a textilní výroba. V České republice však kraj nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti.

Kraj protíná 3 773 km silnic, z toho 17 km dálnic, 443 km silnic I. třídy, 893 km silnic II. třídy a 2 420 km silnic III. třídy. Dále 715 km železničních tratí.

V současné době je stále ve výstavbě dálnice D 11 z Prahy do Hradce Králové a dále by měla pokračovat až do Polska. V průběhu výstavby došlo k problémům s pozemky u Hradce Králové, a proto se zatím s výstavbou nepokračuje.

2.5 Významní zaměstnavatelé

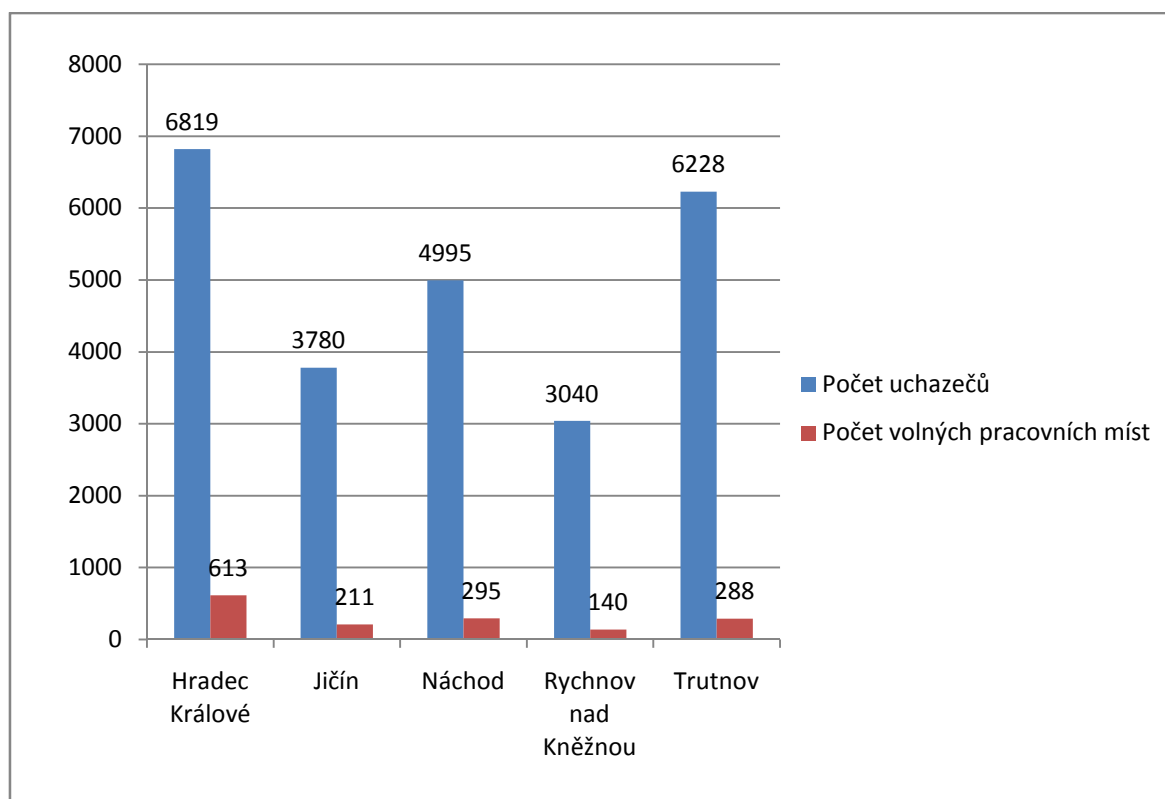
V Královehradeckém kraji je jednoznačně největším zaměstnavatelem Fakultní nemocnice v Hradci Králové s více než 4 000 zaměstnanci. Dalším významným zaměstnavatelem jsou Lesy České republiky, s. p., poté výrobní podnik Rubena a. s. Hradec Králové, Finanční ředitelství v Hradci Králové, JUTA a. s. Dvůr Králové nad Labem. U všech uvedených zaměstnavatelů se počet zaměstnanců počítá na tisíce. Je zajímavé, že většina uvedených zaměstnavatelů jsou částečně, nebo úplně ovládané státem. Většina významných zaměstnavatelů se koncentruje v okrese Hradec Králové.

3 Analýza nezaměstnanosti

3.1 Nabídka na trhu práce

Za měsíc leden stoupla míra nezaměstnanosti v kraji jen mírně, a to o dvě setiny procenta oproti prosinci 2010, na 8,39 % (muži 8,10 %, ženy 8,77 %). Úřady práce evidovaly ke konci ledna v kraji celkem 24 862 uchazečů o zaměstnání, což představuje proti konci roku 2010 nárůst o 184 osob, tj. o 0,7 %. Proti stejnému období loňského roku (leden 2010) došlo k poklesu nezaměstnaných (o 354 osob, tj. o 1,4 %). Na celkovém počtu se noví uchazeči o zaměstnání podíleli 13,3 %, proti stejnému období loňského roku se jejich podíl snížil o 5,4 %, proti předchozímu měsíci (prosinec 2010) došlo k poklesu o 3,6 %. Porovnáme-li počty nezaměstnaných se stejným obdobím loňského roku, došlo k poklesu jejich počtu ve všech okresech kraje, s výjimkou okresu Hradec Králové, kde přibýlo 346 osob hledajících zaměstnání, tj. nárůst o 5,3 %. Proti míře nezaměstnanosti v průměru za Českou republiku (9,73 % celkem, muži 9,12 %, ženy 10,54 %) je hodnota v kraji o 1,34 % nižší. Mezi čtrnácti kraji je v Královehradeckém kraji třetí nejnižší úroveň nezaměstnanosti po Hl. městě Praze

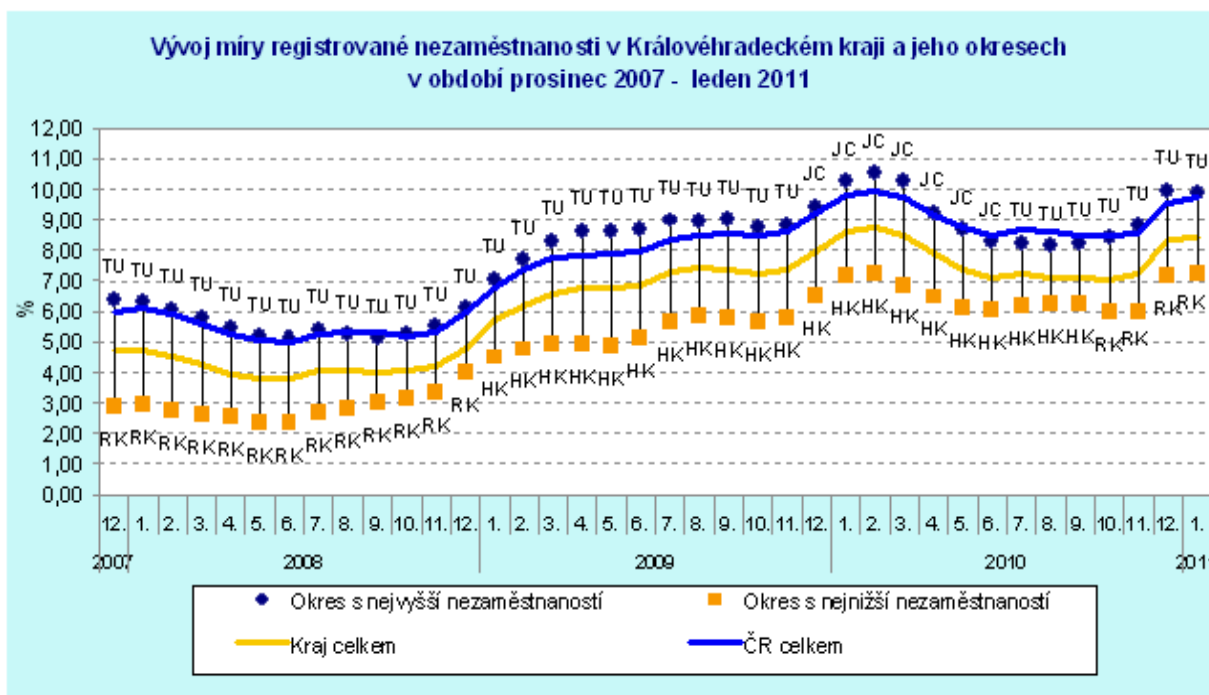
a Středočeském kraji. Naopak s nejvyšší mírou nezaměstnanosti se potýkají v Ústeckém, Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

Graf 3: Počet nezaměstnaných a volných míst podle okresů [Zdroj: 16]

3.2 Analýza nezaměstnanosti podle okresu

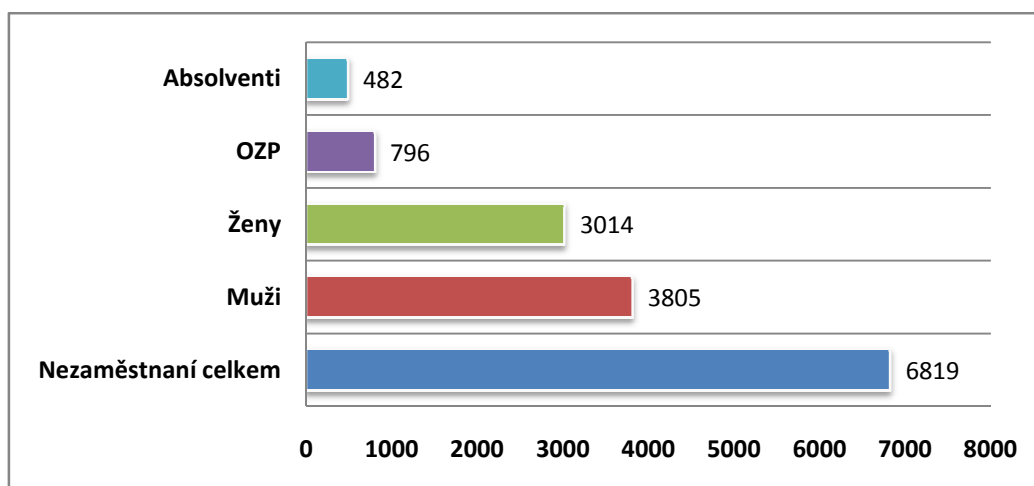
V měsíci lednu přibylo na úřadech práce celkem 3 313 nových uchazečů o zaměstnání, nejvíce v okresech Hradec Králové, Náchod a Trutnov, kde tvořili více než jednu čtvrtinu resp. po jedné pětině z celkového počtu nových uchazečů v kraji. Meziměsíčně došlo, s výjimkou okresu Trutnov, k mírnému navýšení počtu nezaměstnaných ve všech okresech kraje, absolutně i relativně nejvíc jich přibylo v okrese Náchod (114 osob, tj. 2,3 %). Z územního hlediska nejvyšší nezaměstnanost v kraji vykazuje okres Trutnov (od července 2010), kde se míra nezaměstnanosti pohybuje těsně pod 10 % hranicí

Graf 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v okresech Královéhradeckého kraje [Zdroj: 5]

3.2.1 Okres Hradec Králové

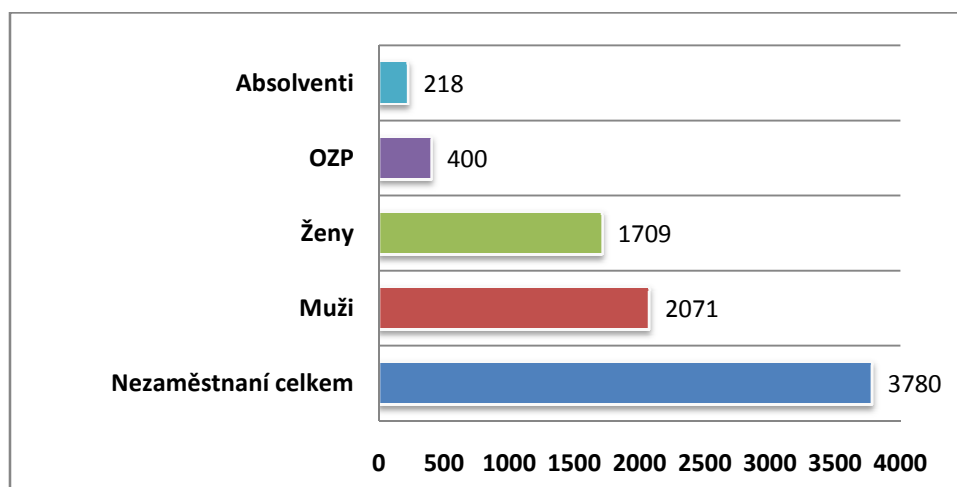
Od počátku roku stoupl počet nezaměstnaných v okrese Hradec Králové o 49 uchazečů o zaměstnání, tj. o 0,7 % z celkového počtu nezaměstnaných. K 31. 1. 2011 bylo v okrese evidováno 6 819 uchazečů o zaměstnání, ke stejnému datu roku 2010 činil počet uchazečů 6 473. Meziročně stoupl počet nezaměstnaných o 346 zaměstnanců, tj. o 5,4 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu 6 819 nezaměstnaných bylo 3 805 mužů a 3 014 žen, tj. 44,2 % všech nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti žen činila 7,2 % a mužů 7,7 %, obě dvě hodnoty jsou nejen pod republikovou hodnotou míry nezaměstnanosti, ale i pod hodnotou krajskou. I přesto, že v okrese Hradec Králové leží krajské město, nejedná se o okres s nejnižší mírou nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji. Strukturu nezaměstnaných znázorňuje graf 5.

Graf 5: Struktura nezaměstnaných v okrese Hradec Králové [Zdroj: 17]

3.2.2 Okres Jičín

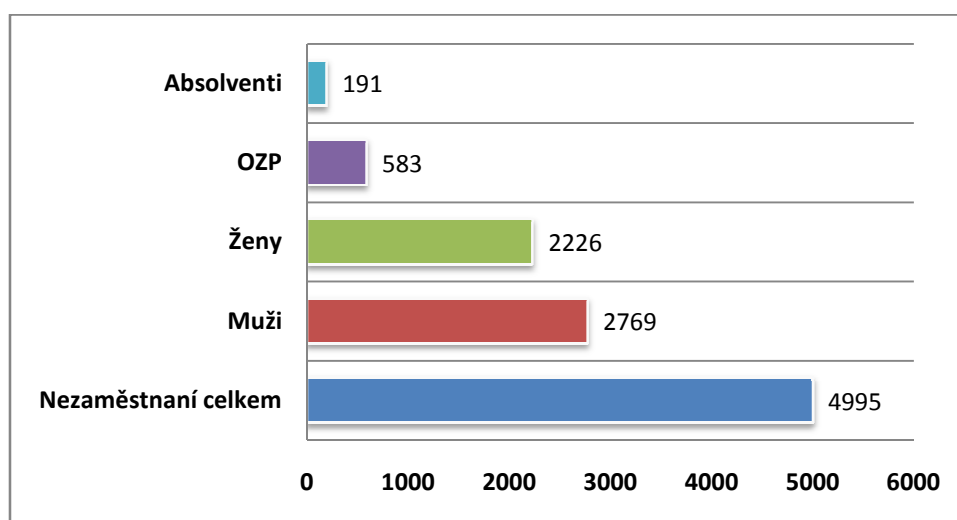
V okrese Jičín od počátku roku stoupl počet nezaměstnaných o 23 uchazečů, míra nezaměstnanosti k 31. 1. 2011 je 8,7 %. Ke stejnému datu roku 2010 bylo evidováno 4 050 uchazečů o zaměstnání, tj. o 270 uchazečů více. Míra nezaměstnanosti činila 10,2 %. Míra nezaměstnanosti v okrese klesla o 1,5 %. Z celkového počtu 3 780 nezaměstnaných bylo 2 071 mužů a 1 709 žen, tj. 45,2 % všech nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti žen činila 9,2 % a mužů 8,3 %. Celková míra nezaměstnanosti okresu je pod republikovou i krajskou hodnotou. Republiková míra nezaměstnanosti žen činí 8,8 % a mužů 9,1 %. Strukturu nezaměstnanosti v okrese Jičín znázorňuje graf 6

Graf 6: Struktura nezaměstnaných v okrese Jičín [Zdroj: 17]

3.2.3 Okres Náchod

V okrese Náchod je dlouhodobě poměrně stabilní míra nezaměstnanosti pohybující se kolem hodnoty 8,9 %. K 31. 1. 2011 bylo v okrese evidováno 4 995 nezaměstnaných, tj. o 114 nezaměstnaných více než ke konci roku 2010, míra nezaměstnanosti činila 8,9 %. V porovnání s lednem roku 2010 nezaměstnaných ubylo o 73, tj. o 1,4 %. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 2 071 mužů a 1 709 žen. Míra nezaměstnanosti žen i mužů činila stejně 8,9 %. Tato hodnota se nachází nad krajskou hodnotou nezaměstnanosti mužů a žen, ale pod hodnotou republikové míry nezaměstnanosti mužů a žen. Strukturu nezaměstnaných v okrese Náchod znázorňuje graf 7.

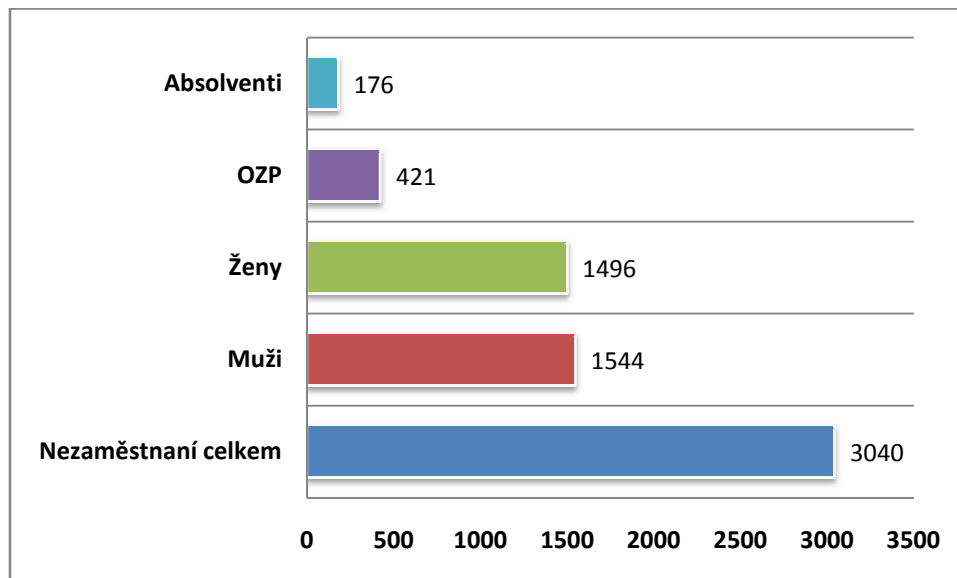

Graf 7: Struktura nezaměstnaných v okrese Náchod [Zdroj: 17]

3.2.4 Okres Rychnov nad Kněžnou

V okrese Rychnov nad Kněžnou je k 31. 1. 2011 evidováno 3 040 uchazečů o zaměstnání. Od začátku roku stoupl tento počet o 56 uchazečů, tj. o 1,9 %. Míra nezaměstnanosti činí 7,2 %. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 klesl počet nezaměstnaných o 249 nezaměstnaných, tj. o 7,6 %. Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 1 544 mužů a 1 496 žen. Míra nezaměstnanosti mužů činila 6,1 % a žen 8,9 %. Zde je poměrně veliký rozdíl mezi jednotlivými ukazateli. Hodnota míry nezaměstnanosti žen se nachází nad krajskou hodnotou nezaměstnanosti, ale pod celorepublikovou hodnotou. U mužů je hodnota

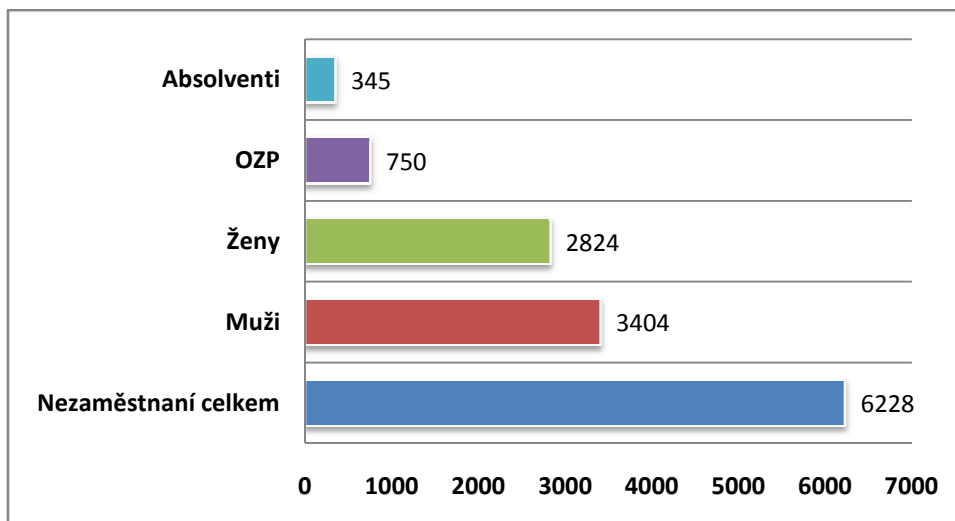
daleko pod oběma mírami. V okrese Rychnov nad Kněžnou je dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost v Královéhradeckém kraji. Příčinou je výroba automobilů v pobočném závodě v Kvasinách, kde jsou zaměstnání převážně muži, proto je nezaměstnanost mužů v okrese nízká. Strukturu nezaměstnaných v okrese Rychnov nad Kněžnou znázorňuje graf 8.

Graf 8: Struktura nezaměstnaných v okrese Rychnov nad Kněžnou [Zdroj: 17]

3.2.5 Okres Trutnov

V okrese Trutnov je z územního hlediska nejvyšší nezaměstnanost v kraji, míra nezaměstnanosti se pohybuje těsně pod hranicí 10 %. K 31. 1. 2011 bylo evidováno 6 228 nezaměstnaných, od začátku roku tento počet klesl o 58 uchazečů, tj. o 0,9 %. V porovnání s lednem 2010 klesl počet uchazečů o 108, tj. o 1,7 %. Míra nezaměstnanosti činí 9,8 %, míra nezaměstnanosti žen 10,7 % a mužů 8,1 %. Míra nezaměstnanosti žen i mužů je nad republikovou i krajskou hodnotou míry nezaměstnanosti mužů a žen. Okres Trutnov se vyznačoval zejména textilní výrobou, která v současné době zaniká. Strukturu nezaměstnaných v okrese Trutnov znázorňuje graf 9.

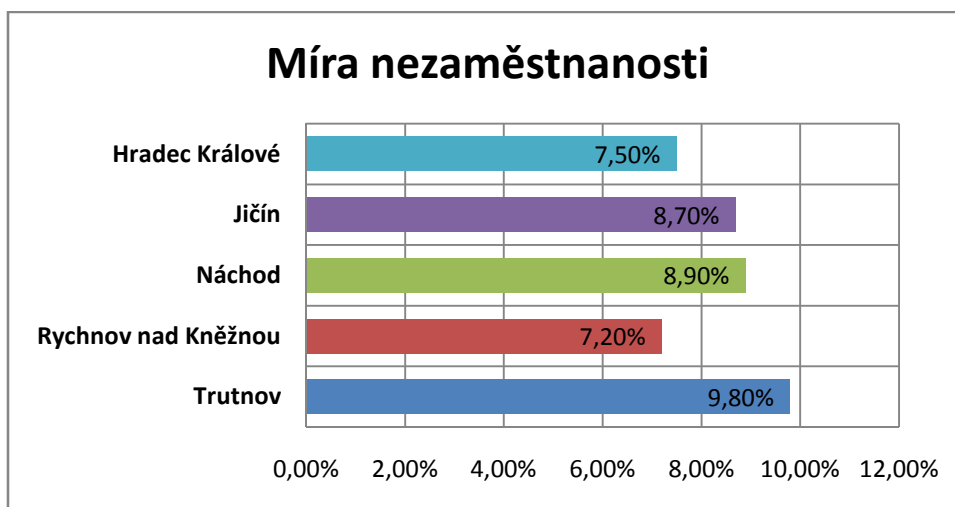
Graf 9: Struktura nezaměstnaných v okrese Trutnov [Zdroj: 17]

3.2.6 Porovnání okresů

Podle údajů MPSV je v žebříčku okresů České republiky seřazených dle míry nezaměstnanosti okres Trutnov na 48. místě, nejnižší míru nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji k 31. 1. 2011 má okres Rychnov nad Kněžnou. V okrese Trutnov byl zaznamenán největší meziměsíční úbytek v rámci České republiky, a to 0,9 %.

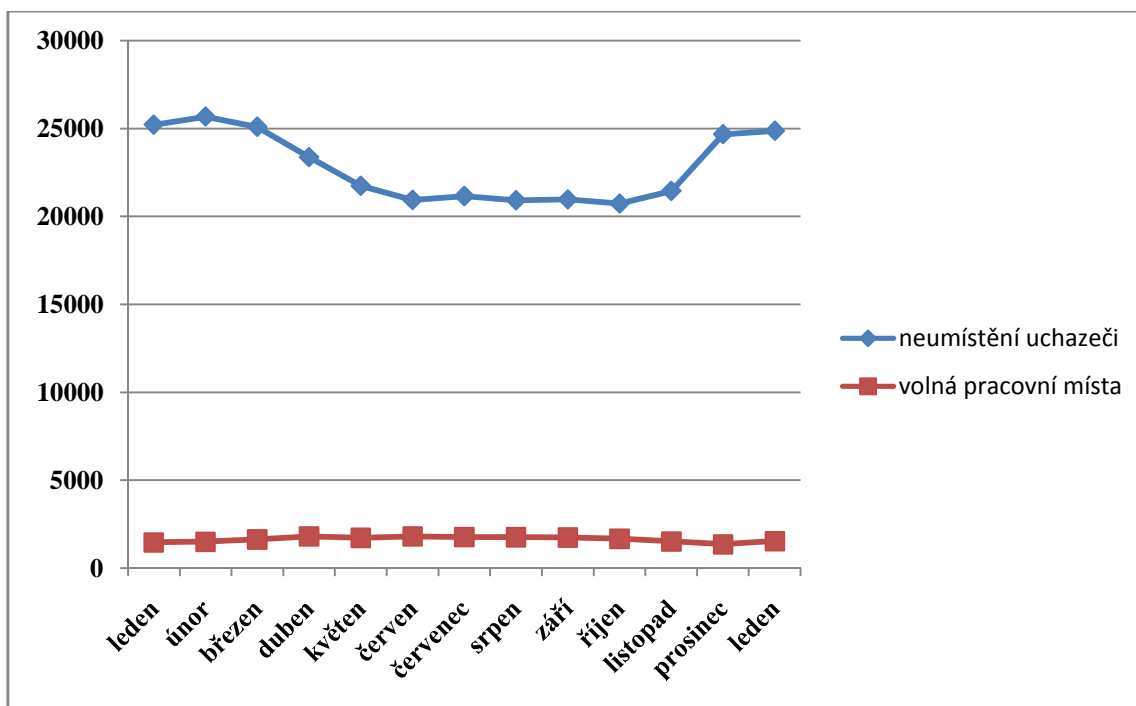
Míru nezaměstnanosti podle jednotlivých okresů znázorňuje graf 10. Na grafu je možné pozorovat, že nejnižší míru nezaměstnanosti za měsíc leden 2011 vykazuje okres Rychnov nad Kněžnou. V tomto okrese je dlouhodobě míra nezaměstnanosti nejnižší v Královéhradeckém kraji a to i v jednotlivých mikroregionech tohoto okresu, nejvyšší je v mikroregionu Rokytnicko, a to 8,41 %. Naopak nejvyšší míru nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji má okres Trutnov. V tomto okrese v měsíci lednu 2011 se nově jako uchazeči o zaměstnání evidovalo celkem 731 občanů. Proti stejnému období roku 2010 byl počet evidovaných uchazečů nižší o 148 osob a míra nezaměstnanosti vyšší o 0,16 %. V okrese Jičín je třetí nejnižší míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji, nejvyšší míra nezaměstnanosti je v mikroregionu Vysoké Veselí, a to 11,83 %. V měsíci lednu 2011 v okrese Jičín bylo zaevidováno o 270 uchazečů více než v roce 2010. Okres Náchod je okresem s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji. V měsíci lednu tu zaznamenali nárůst nezaměstnanosti zejména o uchazeče, kteří vykonávali řemeslné činnosti, opravárenství, obsluhu strojů a zařízení a nově se zaevidovalo 122 osob, které ukončili samostatně výdělečnou činnost. Nejvyšší míra nezaměstnanosti je v mikroregionu Jaroměřsko, a to 12,10 %.

Ve všech okresech Královehradeckého kraje je nejvyšší podíl uchazečů s nižším středním i odborným vzděláním, vyučen, nebo se základním vzděláním. Ve všech okresech shodně je mezi uchazeči nejvíce mužů i žen nad 50 let.

Graf 10: Míra nezaměstnanosti v okresech Královehradeckého kraje [Zdroj: 16]

3.3 Poptávka na trhu práce

Graf 11: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v Královehradeckém kraji [Zdroj: 16]

Na grafu 11 je dobře vidět, že počet nezaměstnaných stoupá, ale v lednu 2011 je nezaměstnaných méně, než v lednu roku 2010. Je také dobře zřetelné, že od jara do podzimu nezaměstnaných ubývá. Důvodem je zvýšená nabídka sezónních prací, mezi které patří zednické a stavební práce, zemní práce, sklizení ovoce a podobně. Volných míst je stabilně nedostatek, za sledovaný rok počet volných míst v jednotlivých měsících nepřesáhl ani zdaleka hranici 5 000. Od začátku roku ale stoupl počet volných míst, a to o 182. V porovnání s lednem loňského roku je více o 78 volných pracovních míst. Z celkového počtu 1 574 volných pracovních míst je v okrese Hradec Králové 633 volných pracovních míst, což je 40,2 %, nejméně je v okrese Rychnov nad Kněžnou, kde je 140 volných pracovních míst, což je 8,9 %. Okrese Hradec Králové vychází 10,8 uchazeče na jedno volné pracovní místo, v okrese Jičín je to 17,9 uchazeče na jedno volné pracovní místo, v okrese Náchod je to 16,9 uchazeče na jedno volné pracovní místo, v okrese Rychnov nad Kněžnou je to 21,7 uchazeče a v okrese Trutnov je to 21,6 uchazeče.

3.3.1 Poptávka po pracovní síle

V okrese Hradec Králové je největší poptávka po profesi pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, a to zejména o pracovníky v zemědělství, lesnictví a rybářství. Dále je velký zájem o pracovníky s odpady, odborné pracovníky v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupce. V okresech Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Jičín je největší zájem o kováře, kovodělníky a příbuzné pracovníky. Situace v této oblasti je kritická, protože pracovníků, kteří umí tzv. „černé řemeslo“ stále ubývá. Dále v okrese Náchod jsou poptávané profese výrobci oděvů, výrobků z kůže a kožešin, důvodem je podnik Sněžka, výrobní družstvo Náchod, kde vyrábějí koženou galanterii a šité díly pro automobilový průmysl. V okrese Trutnov je největší poptávka po číšnících, servírkách, kuchařích, dále slévačích, svářečích.

3.3.2 Poptávka podle vzdělání

V okresech Jičín a Hradec Králové je největší poptávka po uchazečích se základním vzděláním + praktická škola, dále je poptávka po uchazečích, kteří mají střední odborné vzdělání (vyučen). V okresech Rychnov nad Kněžnou, Náchod a Trutnov je největší poptávka

po uchazečích, kteří jsou vyučeni a v okresech Náchod a Trutnov je i vysoká poptávka po uchazečích s vysokoškolským vzděláním. K 31. 12. 2010 bylo v Královehradeckém kraji evidováno 320 volných pracovních míst pro uchazeče se základním vzděláním a praktickou školou, nejvíce v okrese Hradec Králové, a to 136 volných pracovních míst. Pro uchazeče se středním odborným vzděláním (vyučen) bylo evidováno 553 volných pracovních míst, nejvíce v okrese Trutnov, a to 190 volných pracovních míst. Pro vysokoškolsky vzdělané uchazeče bylo evidováno 89 volných pracovních míst, z toho nejvíce v okrese Náchod.

3.4 Cizinci na Českém trhu práce

Cizinci na trhu práce mohou být českými občany vnímáni jako ti, kdo jim berou práci. Za tuto situaci si však ve velké míře můžeme sami, protože stále více uchazečů o zaměstnání odmítá vykonávat práci, za kterou není adekvátní ohodnocení. Je samozřejmě rozdíl, jestli cizinec vykonává stavební práce nebo zda je to lékař. V dělnických profesích bývají často cizinci zaměstnáváni proto, že jsou ochotni tuto práci vykonávat za minimální mzdu. Často bývají zaměstnáváni ve výrobě, u výrobních linek, ale také ve stavebnictví, vykonávají zemní práce a v posledních letech je to také zdravotnický personál.

Vstup cizince na trh práce není snadný, jsou zde sociální, kulturní, ale v první řadě legislativní a administrativní problémy, které musí cizinec řešit. Pracovní trh v České republice je v současné době pro občany EU/EHP volně otevřen, je k nim přístupováno jako k občanům České republiky a ke vstupu na trh práce nepotřebují povolení k zaměstnání. Občané ostatních států světa, kromě Švýcarska, musí místně příslušný Úřad práce požádat o povolení k zaměstnání. Další možností je vystavení Zelené nebo Modré karty, která oprávnňuje cizince pracovat a pobývat na území České republiky.

Nejvíce cizinců zaměstnávaných v České republice pochází ze Slovenska, Ukrajiny, Rumunska, Polska, Bulharska, Ruska, Mongolska, Moldavska, Číny.

3.5 Instituce na trhu práce a jejich role v Královehradeckém kraji

V rámci Královehradeckého kraje působí 5 úřadů práce (ÚP) a 10 dislokovaných pracovišť, mezi které patří ÚP Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov a dislokovaná pracoviště Dobruška, Broumov, Jaroměř, Nové Město nad Metují, Hořice, Nová Paka, Chlumecko, Nový Bydžov, Dvůr Králové a Vrchlabí, které se zabývají aktivní

politikou nezaměstnanosti, tj. vyváženým způsobem podporují plnou zaměstnanost, zlepšují kvalitu a produktivitu práce, posilují hospodářskou, sociální a územní soudržnost [7], jsou zprostředkovatelem nabídky a poptávky po práci, pořádají rekvalifikační kurzy. Dalším významným činitelem na trhu práce jsou personální agentury, které v podstatě mají stejnou funkci jako úřady práce.

3.5.1 Úřady práce

Úřady práce začaly vznikat v ČR postupně na základě zákonného opatření ČNR č.306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce. Úřad práce je organizační složka státu, jeho postavení je určeno zřizovací listinou a statutem Ministerstva práce a sociálních věcí. Úřad práce je správním úřadem, který v rámci své působnosti zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce ve svém správním obvodu. Správní obvody úřadů práce jsou shodné s územními obvody okresů [8]. Všem občanům poskytuje informační služby v oblasti pracovních příležitostí, zejména informace o

- volných pracovních místech v České republice a zemích EU
- situaci na trhu práce v České republice a zemích EU
- podmínkách zaměstnávání v zahraničí
- možnostech dalšího vzdělávání

poskytuje poradenské služby pro

- volbu povolání
- volbu rekvalifikace
- zprostředkování vhodného zaměstnání [8].

3.5.2 Aktivní politika zaměstnanosti

Jedním ze základních cílů hospodářské a sociální politiky státu je dosažení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti. Právo na zaměstnání bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, členství v politických stranách nebo příslušnost k politickým hnutím, národnost, etnický nebo sociální původ, majetek, zdravotní stav nebo věk je jedním ze základních práv občana [9].

Dnem 1. 10. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Tato základní právní norma stanovuje postup k dosažení cílů politiky státu v oblasti zaměstnanosti.

Státní politika zaměstnanosti usiluje:

- o dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách,
- o produktivní využití zdrojů pracovních sil,
- o zabezpečení práva občanů na zaměstnání.

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a úřady práce.

Součástí státní politiky zaměstnanosti je podpora zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, i uchazečům samotným. Jedná se zejména o následující opatření (nástroje) aktivní politiky zaměstnanosti:

- a) rekvalifikace
- b) investiční pobídky
- c) veřejně prospěšné práce
- d) společensky účelná pracovní místa
- e) příspěvek na zapracování
- f) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i poradenství a cílené programy k řešení zaměstnanosti [9].

3.5.3 Personální agentury

V České republice, potažmo v Královéhradeckém kraji působí několik personálních agentur, které zprostředkovávají práci uchazečům o zaměstnání. Personální agentura je náplní práce velmi podobná úřadům práce, ale zásadním rozdílem je, že personální agentury zprostředkovávají zaměstnání za účelem dosažení zisku. Personální agentura provozuje svou činnost na základě povolení MPSV.

Lze říci, že personální agentura obchoduje s pracovní sílou, aktivně vyhledává své klienty a nabízí jim své služby a následně se snaží vyhovět jejich požadavkům a najít mezi uchazeči o zaměstnání nejvhodnějšího pracovníka na danou pozici. Nejedná se pouze o manažerské pozice, ale také o řemeslné a dělnické profese.

Personální agentury nejen zprostředkovávají pracovní sílu, ale také nabízejí personální poradenství a doprovodné služby. Další činností je poskytování vlastních zaměstnanců svým klientům. V tomto případě se v drtivé většině jedná o dělnické profese, často sezónního rázu. Personální agentura tak přijme zaměstnance, se kterými uzavře pracovní smlouvu a poté je „pronajímá“ svému klientovi, u kterého pracovník vykonává sjednané práce.

Personální agentury působící v Královehradeckém kraji jsou:

- Adecco spol. s. r. o.
- Grafton Recruitment s. r. o.
- Profi-men v. o. s., personálně poradenská a vzdělávací společnost
- Manpower spol. s. r. o.
- Randstad s. r. o.
- a další agentury

Personální agentury jsou prvkem, který chyběl na trhu práce a vyplnil tak mezeru mezi potencionálními zaměstnavateli a budoucími zaměstnanci. A lze konstatovat, že se jedná o velmi perspektivní obchod.

4 Analýza příčin nezaměstnanosti

Existuje několik příčin nezaměstnanosti, jednou z nich je hospodářský cyklus, kterým všechny ekonomiky světa běžně prochází. Další jsou strukturální změny v ekonomice, změny ve struktuře ekonomiky, respektive v jejích odvětvích. Dále je to dobrovolné rozhodnutí občanů, že budou nějakou dobu nezaměstnaní, například při hledání nové práce, nebo při sezónním zaměstnání.

Jednou z významných příčin nezaměstnanosti je nepružnost trhu práce. Ta je způsobena vysokým daňovým a odvodovým zatížením práce, nízkou adresností systému sociálních

dávek, nízkou flexibilitou na trhu s bydlením a v neposlední řadě nízkou meziregionální a profesní flexibilitou.

4.1 Aktuální problémy v hospodářství

Česká republika se v současné době nachází ve fázi oživení po „finanční krizi“, která naši ekonomiku postihla v minulých letech. Finanční krize vznikla v USA a nejvíce postihla nejvyspělejší tržní ekonomiky (nepřímo celý svět). Krize měla celou řadu příčin, které se vzájemně podmiňovaly a umocňovaly. Krize byla výsledkem chyb, nesprávných politik, podcenění rizik, nesprávně nastavených podnětů, krátkodobých politických zájmů.

Země nejvíce postižené krizí jsou nyní většinou ve fázi oživení a pozvolného navracení se k předkrizové hladině HDP. Přestože se množí příznivé signály, oživení soukromého sektoru je křehké. Tvorba nových pracovních míst zatím probíhá pomalu (všeobecně pozorované zpoždění trhu práce za reálnou ekonomikou). Významné břemeno krize převzaly veřejné sektory – proces snižování dluhů (nejen veřejných i soukromých) bude brzdit hospodářský růst. Prozatím pomalu jsou přijímána opatření, která by řešila příčiny krize a bránila tak opakování krize v budoucnosti. Akutní fáze této krize je pravděpodobně již za námi, ale zotavování z krize bude trvat ještě dlouho.

Česká ekonomika je zaměřena proexportně. Její vývoj je tedy velmi citlivý na to, jak se daří ekonomikám, které vyvážené zboží a služby odebírají. Růst hospodářství se tedy bude odvíjet od toho, jak se povede ekonomikám západní Evropy. Vývoz činí zhruba 80 % českého hrubého domácího produktu (HDP). Oživení české ekonomiky je také taženo průmyslem.

Česká ekonomika má dobré předpoklady pro návrat k poměrně rychlým tempům hospodářského růstu a k pokračování konvergence k vyspělým ekonomikám.

Růst HDP v roce 2011 zpomalí v důsledku fiskální restrikce⁴, pomalejšího růstu zahraniční poptávky a nižší dynamiky investic. Očekávaný růst ekonomiky v letošním roce dosáhne 1,6 %, což oproti předpokládané hodnotě 2,4 % za rok 2010 znamená zpomalení. Toto zpomalení bude způsobeno fiskální restrikcí, výpadkem investic do výstavby solárních elektráren a obnovy zásob a zpomalením růstu zahraniční ekonomické aktivity. Se zrychlením

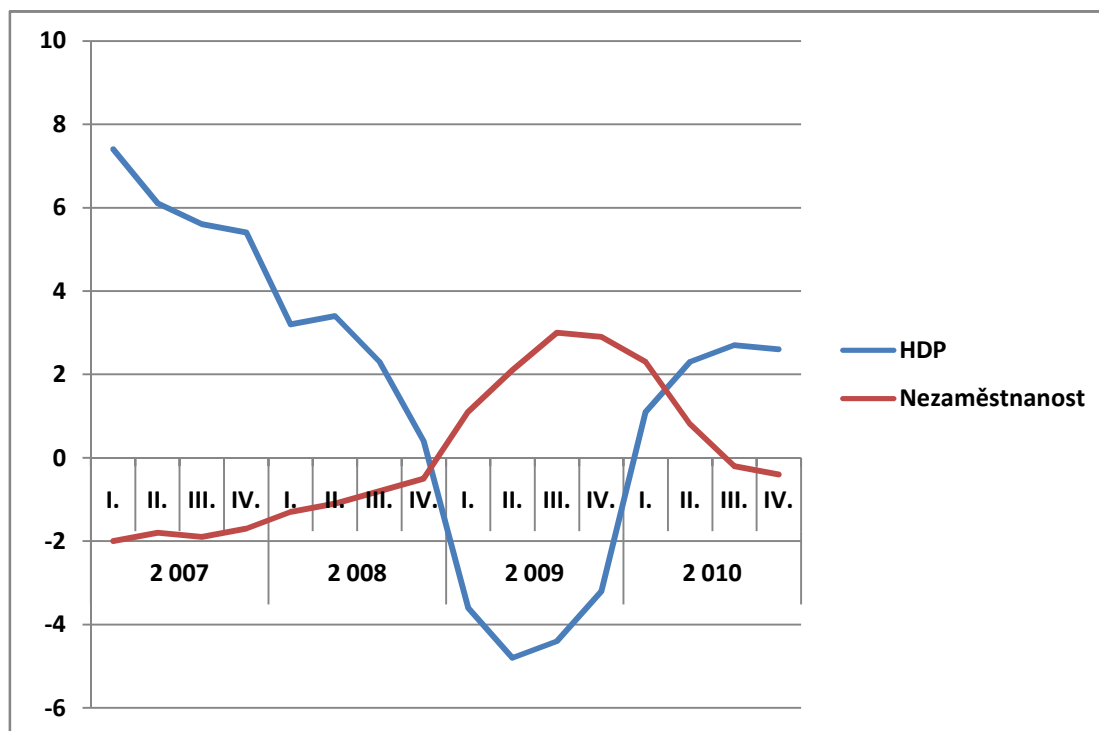
⁴ Fiskální restrikce = rozpočtové, daňové omezení

dynamiky zahraniční poptávky a odezněním vlivu konsolidace veřejných rozpočtů v roce 2012 pak zřetelně zrychlí i růst českého HDP, a to na 3,0 % [10].

Dopady zpomalení růstu HDP a fiskální restrikce se projeví i na trhu práce. Meziroční růst zaměstnanosti proto po překmitu do kladných hodnot počátkem roku 2011 následně opět zpomalí k nulové hodnotě. Obecná míra nezaměstnanosti⁵ by měla v obou následujících letech pozvolna klesat, zejména však v důsledku poklesu pracovní síly [10].

Jedním ze základních předpokladů pro udržení nízké míry nezaměstnanosti je růst národního hospodářství. V grafu 12 je možné sledovat vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti od roku 2007 do roku 2010. Od počátku roku 2007 klesá HDP, tento pokles je doprovázen mírným vzestupem nezaměstnanosti. V roce 2008 byla hodnota meziročního růstu HDP v první čtvrtletí 3,2 % a ve čtvrtém čtvrtletí 0,4 %, což je pokles o 2,8 %. Nezaměstnanost v roce 2008 nestoupala zatím nijak výrazně. Na přelomu roku 2008 a 2009 došlo k výraznému meziročnímu poklesu HDP, ve čtvrtém čtvrtletí roku 2008 tato hodnota činila 0,4 % a v první čtvrtletí roku 2009 již -3,6 %. Míra nezaměstnanosti v prvním čtvrtletí roku 2009 činila 5,8 % a ve čtvrtém čtvrtletí roku 2009 7,2 %, tj. o 1,4 % více. Na počátku roku 2010 dochází jak k meziročnímu růstu HDP, tak k poklesu nezaměstnanosti, ve čtvrtém čtvrtletí činila nezaměstnanost 6,9 %.

⁵ Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle.

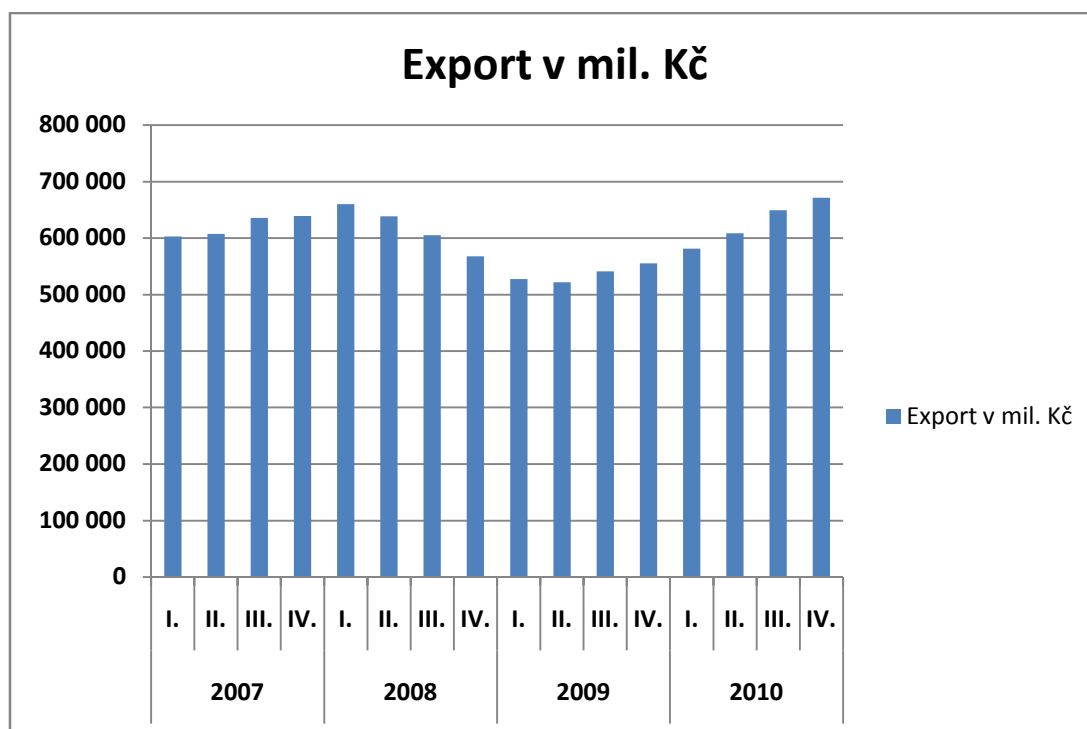
Graf 12: Meziroční změny míry nezaměstnanosti a reálného HDP [Zdroj: 11]

4.1.1 Export

Vlivy a dopady finanční krize se samozřejmě nemohly vyhnout ani exportérům. Finanční krize postihla především vyspělé ekonomiky, nejvýznamněji státy Evropské unie a USA. Do těchto zemí míří většina českého exportu. Do zemí EU to je až 80 % českého exportu, nejvíce se vyváží do Německa. V roce 2009 se vývoz meziročně snížil o 13,8 %, což představuje částku 342,4 miliardy korun. Největší pokles byl v prvních dvou čtvrtletích, v dalších dvou čtvrtletích se postupně zmírňoval. V roce 2010 pak začal opět růst. Krize vedla k tomu, že čeští exportéři začali více hledat odbytiště v třetích zemích. V roce 2009 byl export nižší o 18 % oproti roku 2010. Mezi nejvíce exportované zboží patří stroje a dopravní prostředky, které tvoří více než polovinu exportovaného zboží. Český export zachycuje graf 13.

Meziročně v běžných cenách vzrostl vývoz v lednu letošního roku o 28,4 % (49,5 mld. Kč) a dovoz o 30,9 % (49,1 mld. Kč). Výsledky ovlivnila nízká srovnávací základna ledna 2010 (nejnižší měsíční hodnoty vývozu i dovozu v roce 2010). Rychlejší růst dovozu oproti vývozu

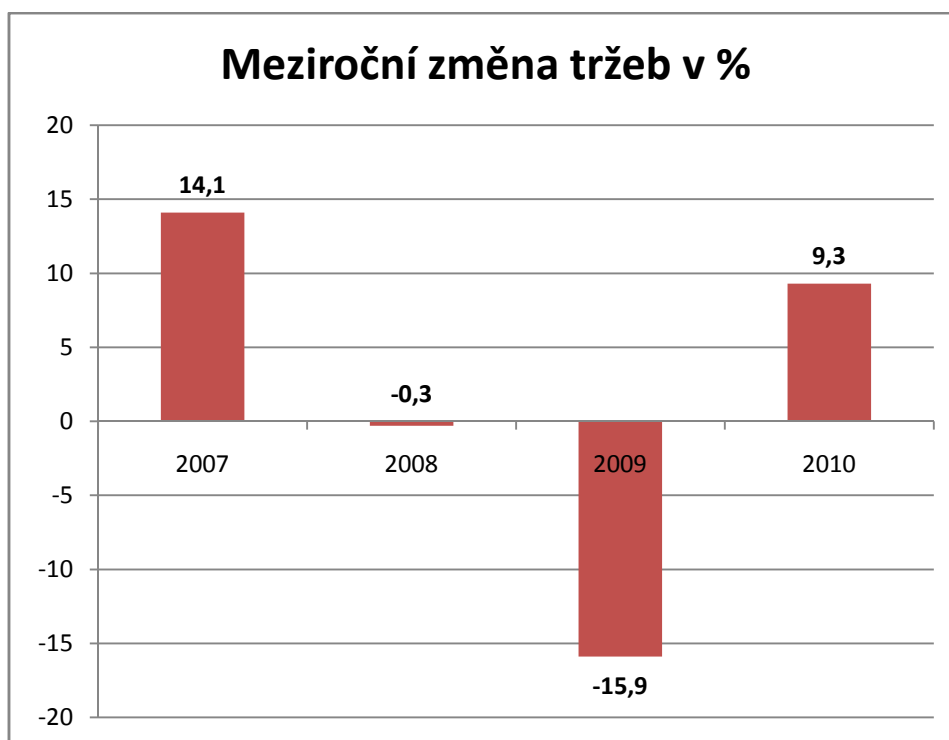
pokračoval již jedenáctý měsíc. Vývoz strojů a dopravních prostředků meziročně vzrostl o 30,0 % (28,6 mld. Kč). Zvýšil se především vývoz silničních vozidel (o 7,3 mld. Kč) [12].

Graf 13: Vývoj českého exportu v letech 2007 – 2010 [Zdroj: 18]

4.1.2 Průmysl

Tahounem průmyslu je již tradičně automobilová výroba, která v únoru 2011 meziročně rostla o 26,2 %. Největší pokles byl naopak zaznamenán v produkci počítačů a elektronických přístrojů. Pozvolna se průmysl vrací do „předkrizových“ let, protože v únoru 2008 rostl o 11,3 %. Následoval propad v roce 2009, kdy průmysl meziročně padal o 23,4 %, v roce 2010 mírně rostl o 7 %. Česká průmyslová výroba si i nadále udržuje poměrně vysokou dynamiku a již sedmý měsíc v řadě vykázala dvouciferný růst. V lednu dosáhla růstu ještě většího vzestupu než v únoru, konkrétně o 16,4 %. Za tímto výsledkem stojí především oživení obchodních vztahů především s Německem. Na grafu 14 je možné sledovat meziroční změny tržeb v průmyslu.

Graf 14: Meziroční změny tržeb v průmyslu v letech 2007 – 2010 [Zdroj: 19]

4.2 Statistická analýza zjištěných dat

V této části jsou zpracovány zjištěná data o nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji pomocí regresní analýzy, kterou se také pokusíme předpovědět její možný krátkodobý vývoj, a shlukové analýzy klasifikující vybrané mikroregiony kraje.

4.2.1 Použité metody

a) Regresní analýza

Regresní analýza je označení statistických metod, pomocí nichž odhadujeme hodnotu jisté náhodné veličiny na základě znalosti jiných. Nemluvíme zde o funkční závislosti, kdy jedna proměnná je přímo závislá na druhé, ale o závislosti stochastické. Při této závislosti působí na sledovanou veličinu několik neznámých veličin nebo faktorů. Regresní funkce vyjadřuje změny podmíněné střední hodnoty jedné náhodné veličiny při změně hodnot druhé náhodné

veličiny. Pomocí regresní funkce můžeme předpovídat, jaké hodnoty nabude jedna náhodná veličina, když známe hodnotu druhé náhodné veličiny [13].

Hlavním úkolem regresní analýzy je zjištění stavu stochastické závislosti a parametrů ($\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_n$) regresní funkce, jejíž graf nazýváme regresní křivkou [13].

Podle tvaru regresní funkce rozlišujeme typy regresních modelů [13]:

- Modely lineární vzhledem k parametrům (regresní přímka, parabola, hyperbola, logaritmická funkce a rovina)

- regresní přímka $g(x, \beta_0, \beta_1) = \beta_0 + \beta_1 x$ (4.1)

- regresní parabola $g(x, \beta_0, \beta_1, \beta_2) = \beta_0 + \beta_1 x + \beta_2 x^2$ (4.2)

- Modely nelineární vzhledem k parametrům, které je možné transformovat na lineární tvar (regresní mocninná a exponenciální funkce)
- Nelineární modely, které se nedají jednoduše transformovat na lineární tvar

b) Shluková analýza

Shluková analýza je vícerozměrná statistická metoda, která umožňuje roztřídění množiny objektů do co nejvíce stejnorodých tříd neboli shluků, které je následně možno charakterizovat pomocí ukazatelů.

Metody shlukové analýzy umožňují rozčlenit zkoumané objekty do vnitřně homogenních skupin, čili shluků. Principem je, že objekty uvnitř shluků jsou si co nejvíce podobné a naopak objekty různých shluků jsou navzájem co nejvíce odlišné [13]. K určení vzdálenosti objektů se ve shlukové analýze používají různé způsoby výpočtu vzdálenosti, většinou převzaté z matematické analýzy. Nejběžněji používaná je Eukleidovská vzdálenost [13].

Eukleidovská vzdálenost

$$d(X_i, X_j) = \sqrt{\sum_{k=1}^p (x_{ik} - x_{jk})^2} \quad (4.3)$$

V průběhu shlukové analýzy je nutné se rozhodnout pro některou ze shlukových metod, jako jsou metoda průměrné vzdálenosti, nejbližšího souseda, nejbližšího souseda, centroidní a mediánová, které nám spojí do shluku dva nejbližší objekty. Poté vypočítáme novou vzdálenost shluku od ostatních subjektů a tento postup opakujeme až do vytvoření potřebného množství shluků [13].

U metody průměrné vzdálenosti je za vzdálenost dvou shluků považována průměrná vzdálenost mezi páry patřícími dvěma shlukům [13].

Metoda průměrné vzdálenosti
$$d(S_h, S_k) = \frac{1}{n_h n_k} \sum_{x_i \in S_h} \sum_{x_j \in S_k} d(X_i, X_j) \quad (4.4)$$

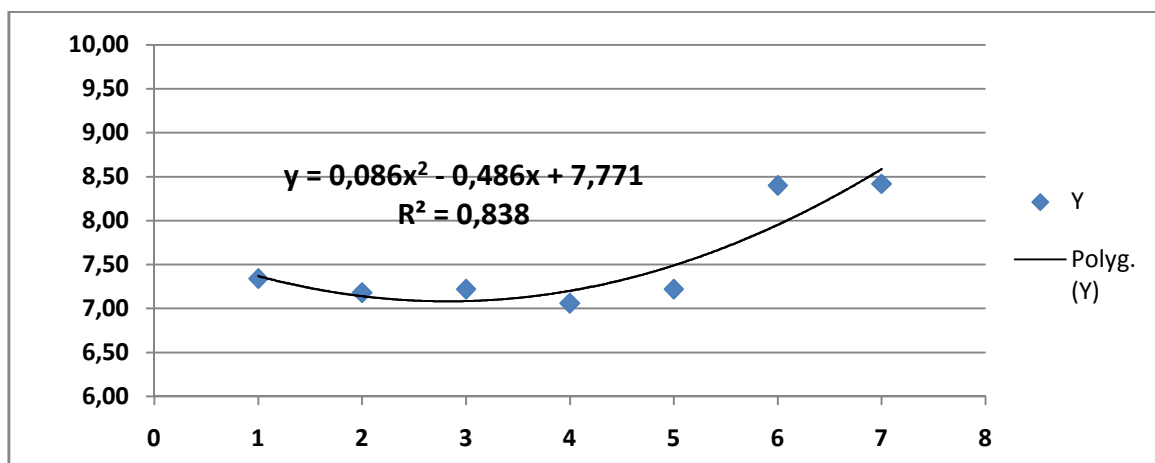
4.2.2 Zjištěné rovnice a výpočty

a) Regresní analýza

Z dat uvedených v tabulce 4 a 5, zjistíme rovnici celkové nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji. Pro výpočet regresních funkcí přímky a paraboly včetně koeficientů determinace byl použit program Microsoft Excel.

Tabulka 4: Zdrojová tabulka pro výpočet regresní paraboly [Zdroj: 16]

Měsíc	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	leden
	1	2	3	4	5	6	7
Nezaměstnanost	7,34	7,18	7,22	7,06	7,22	8,40	8,42

Graf 15: Výpočet rovnice míry nezaměstnanosti v kraji pomocí regresní paraboly

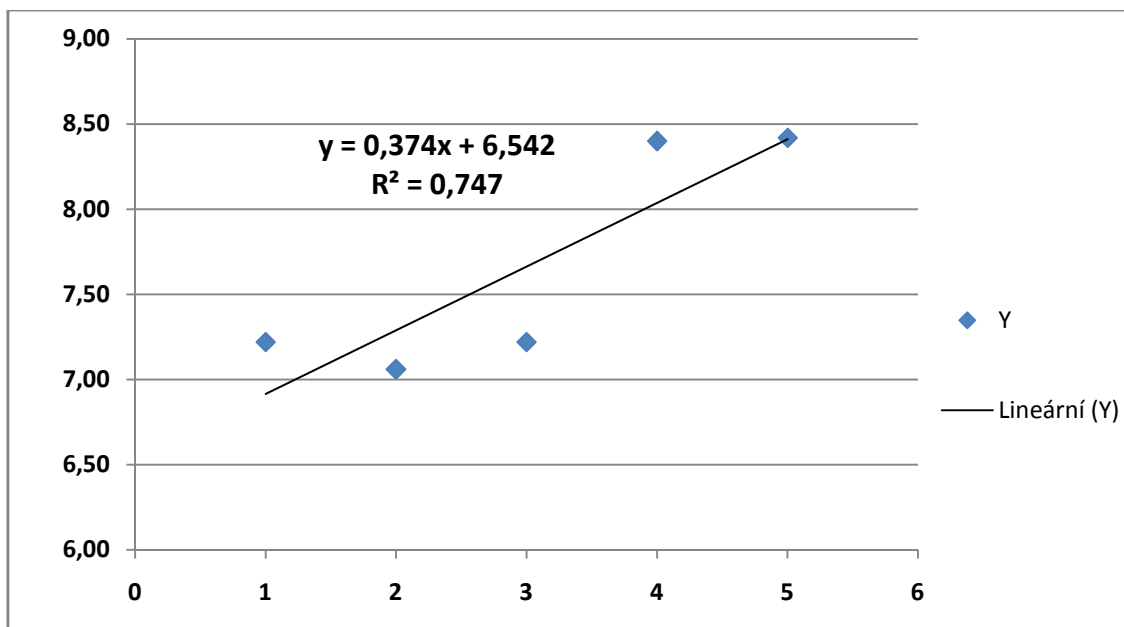
Zjištěná rovnice: $f: y = 0,086x^2 - 0,486 + 7,771$

Koeficient determinace: $R^2 = 0,838$

Zjištěná regresní funkce popisuje závislost y na x , která je z 83,8 % vysvětlena regresním modelem, zbylých 16,2 % je způsobeno náhodnými odchylkami.

Tabulka 5: Zdrojová tabulka pro výpočet regresní přímky [Zdroj: 16]

Měsíc	září	říjen	listopad	prosinec	leden
	1	2	3	4	5
Nezaměstnanost	7,22	7,06	7,22	8,4	8,42

Graf 16: Výpočet rovnice míry nezaměstnanosti v kraji pomocí regresní přímky

Zjištěná rovnice: $g: y = 0,374x + 6,542$

Koeficient determinace: $R^2 = 0,747$

Vypočítaná přímka popisuje závislost y na x , která je z 74,7 % vysvětlena regresním modelem, zbytek je způsoben náhodnými odchylkami.

b) Shluková analýza

Shluková analýza byla provedena na 12 mikroregionech, zmíněných níže, za použití 4 ukazatelů - míry nezaměstnanosti, počtu aktivních obyvatel, počtu uchazečů na jedno

pracovní místo a volných pracovních míst. Hodnoty těchto ukazatelů jsou uvedeny v tabulce 6. Tyto hodnoty bylo třeba přeškálovat tak, že v každém sloupci jsem jednotlivé hodnoty odečetla od hodnoty nejvyšší. Toto jsem provedla ve sloupci míra nezaměstnanosti a ve sloupci počet uchazečů na jedno pracovní místo. Vznikla mi tak souhlasná škála hodnot, které jsou uvedeny v tabulce 7. Pro výpočet byla použita metoda Eukleidovské vzdálenosti a metoda průměrné vzdálenosti mezi skupinami. Grafické znázornění je vykresleno v obrázku 8. Pro provedení byl použit software UNISTAT.

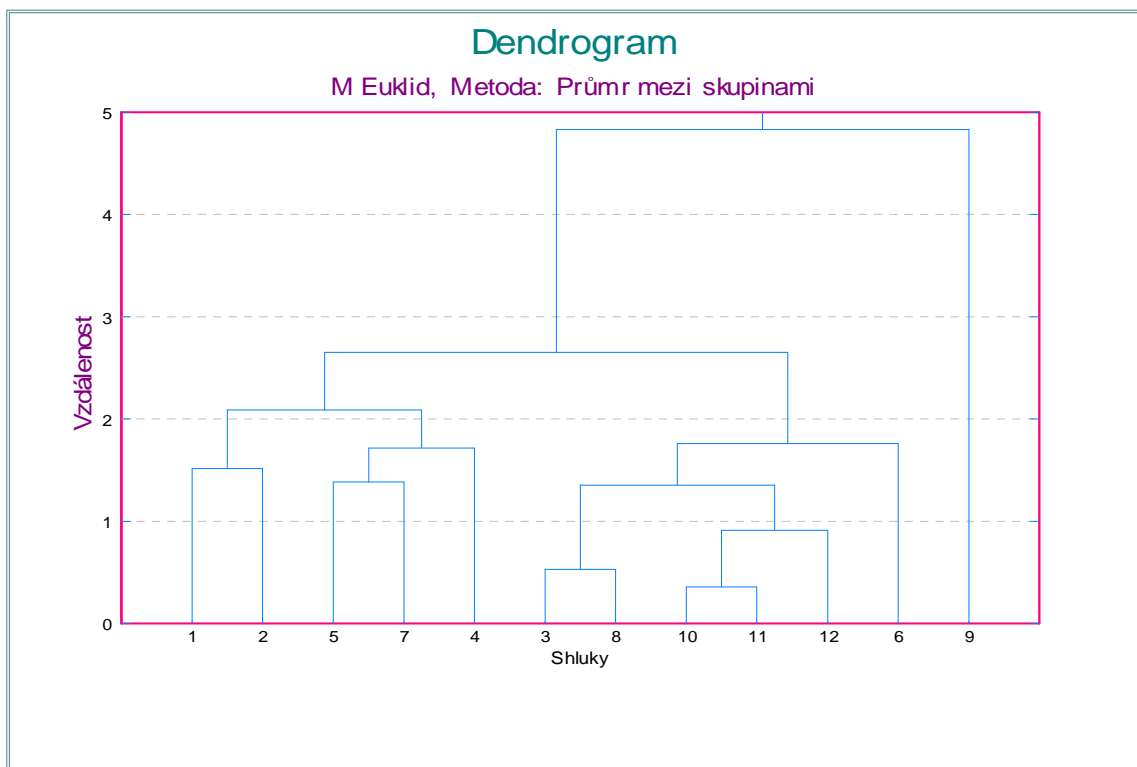
Tabulka 6: Hodnoty ukazatelů pro shlukovou analýzu

Pořadí	Mikroregion	Míra nezaměstnanosti v %	Počet uchazečů na jedno pracovní místo	Počet ekonomicky aktivních obyvatel	Počet volných pracovních míst
1	Dobrušsko	7,9	25,2	6409	20
2	Rychnovsko	5,9	12,6	9065	42
3	Broumovsko	10,9	32,0	8823	30
4	Náchodsko	7,4	10,6	30640	214
5	Trutnovsko	10,0	19,5	19293	99
6	Žacléřsko	14,4	37,8	2367	9
7	Jičínsko	8,3	8,6	14386	138
8	Hoříčsko	11,1	37,2	8347	25
9	Hradec Králové	6,4	8,7	50630	373
10	Chlumecko	12,7	19,6	5573	36
11	Novobydžovsko	12,0	21,0	7722	44
12	Smířicko	10,8	26,1	3873	16

Tabulka 7: Přeškálované hodnoty a příprava k normování

Pořadí	Mikroregion	Míra nezaměstnanosti v %	Počet uchazečů na jedno pracovní místo	Počet ekonomicky aktivních obyvatel	Počet volných pracovních míst
1	Dobrušsko	6,5	12,58	6409	20
2	Rychnovsko	8,5	25,14	9065	42
3	Broumovsko	3,5	5,75	8823	30
4	Náchodsko	7	27,18	30640	214
5	Trutnovsko	4,4	18,27	19293	99
6	Žacléřsko	0	0,00	2367	9
7	Jičínsko	6,1	29,16	14386	138
8	Hoříčsko	3,3	0,58	8347	25
9	Hradec Králové	8	29,05	50630	373
10	Chlumecko	1,7	18,17	5573	36
11	Novobydžovsko	2,4	16,80	7722	44
12	Smiřicko	3,6	11,66	3873	16
	průměr	4,583333333	16,19497805	13927,33333	87,16666667
	sm. odchylka	2,528778801	9,964500562	13341,01962	104,0239022

Mikroregiony: 1 – Dobrušsko, 2 – Rychnovsko, 3 – Broumovsko, 4 – Náchodsko, 5 – Trutnovsko, 6 – Žacléřsko, 7 – Jičínsko, 8 – Hoříčsko, 9 – Hradec Králové, 10 – Chlumecko, 11 – Novobydžovsko, 12 - Smiřicko

Obrázek 8: Dendrogram vygenerovaný pomocí programu UNISTAT

4.2.3 Zhodnocení výsledků

a) Regresní analýza

Vzhledem k vypočítaným regresním funkcím paraboly a přímky můžeme odhadnout míru nezaměstnanosti pro následující měsíc, tedy únor 2011. Pomocí regresní paraboly dostáváme údaj 9,39 %, zatímco pomocí regresní přímky 8,79 %. Pokud tyto čísla porovnáme s mírou nezaměstnanosti za únor vydaným integrovaným portálem MPSV, zjistíme, že oproti našim oběma odhadům nezaměstnanost zpomalila na růstu. Aktuální míru 8,22 % lépe vystihla regresní přímka, jejíž odhad byl o 0,57 % vyšší, zatímco odhad parabolou byl vyšší o 1,17 %.

b) Shluková analýza

Shluková analýza nám rozdělila mikroregiony do několika předních shluků, viz obrázek 8. Mikroregiony 10 – Chlumecko a 11 – Novobydžovsko k sobě mají nejbližší, mají téměř totožnou míru nezaměstnanosti pohybující se kolem 12 %. I v ostatních ukazatelích jsou si velmi podobné, téměř stejný je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Další vzniklá skupina 3 – Broumovsko a 8 – Hoříčsko se od prvního vzniklého shluku liší zejména v počtu volných pracovních míst, který je nižší, a vyšším počtem uchazečů na jedno volné pracovní místo. Tyto dva mikroregiony spojuje podobná výše míry nezaměstnanosti pohybující se

kolem 11 % a výše ekonomicky aktivního obyvatelstva. Mikroregiony 3 – Broumovsko, 8 – Hoříčsko, 10 – Chlumecko, 11 – Novobydžovsko, 12 – Smiřicko a 6 - Žacléřsko spojuje především vysoká míra nezaměstnanosti. Dalším vzniklý shluk 5 – Trutnovsko a 7 – Jičínsko spojuje podobná výše ekonomicky aktivních obyvatel a významně se liší v počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. Mikroregiony 1 – Dobrušsko a 2 – Rychnovsko jsou si podobné ve nízké míře nezaměstnanosti, ale liší se v počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. Mikroregiony 4 – Náchodsko a 5 – Trutnovsko spojuje podobná výše míry nezaměstnanosti ale značně se liší v počtu volných pracovních míst a v počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. Tyto dva mikroregiony mají i největší počet ekonomicky aktivních obyvatel, když nebereme v úvahu mikroregion 9 – Hradec Králové. Nejvíce podobné jsou si menší mikroregiony a proto se mikroregion 9 – Hradec Králové nachází mimo celou strukturu. V tomto mikroregionu je nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel, nejméně uchazečů na jedno volné pracovní místo, ale není to mikroregion s nejnižší nezaměstnaností.

4.3 Specifika Královehradeckého kraje

V Královehradeckém kraji má dlouhodobě nejnižší míru nezaměstnanosti okres Rychnov nad Kněžnou. Ve většině krajů České republiky bývá nejnižší nezaměstnanost právě v krajském městě, v Královehradeckém kraji tomu tak není. Na dlouhodobě nejnižší nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou se bezesporu podílí Škoda auto, a. s., Pobočný závod Kvasiny⁶. K 31. 12. 2010 bylo v tomto závodě zaměstnáno 3 147 pracovníků, tj. o 8,7 % pracovníků více než v roce 2009, kdy jich bylo 2 895. S tímto počtem zaměstnanců sice Pobočný závod Kvasiny nepatří k největším zaměstnavatelům v Královehradeckém kraji, ale patří mezi významné, nejvýznamnější v okrese Rychnov nad Kněžnou. V mikroregionu Rychnovsko je míra nezaměstnanosti 5,9 %.

K nejvýznamnějším faktorům, které přispívají k vysoké nezaměstnanosti, jistě patří neochota obyvatel stěhovat se za prací. Tato neochota pramení jednak z pohodlnosti, lidé jsou na určitém místě zvyklí, mají zde své kořeny, své zázemí, známé a jen velmi neradi tyto podmínky opouštějí. Také zde hraje velmi důležitou roli současná bytová politika. Trh s byty není zatím natolik pružný, aby se stěhování stávalo běžnou součástí nového zaměstnání.

⁶ <http://www.skoda-auto.cz/company/CZE/profil/forinvestors/reports/annual/Pages/annual.aspx>

Ve většině případů se stěhování za zaměstnáním týká stěhování do krajského nebo většího města. Zde může být problém i výše nájemného. Je sice velmi pravděpodobné, že v krajském městě bude i vyšší příjem, ale zároveň je zde nutné počítat s vyššími náklady na bydlení.

Velmi důležitým faktorem je i dopravní obslužnost a infrastruktura kraje. Hlavní dopravní osu Královéhradeckého kraje tvoří dálnice D11, která končí pro nákladní dopravu u Nového Města nad Cidlinou a pro osobní dopravu u obce Praskačka několik km před Hradcem Králové a na ni navazující silnice I. třídy I/11, která je součástí mezinárodního tahu E67 z Prahy do Hradce Králové a Polska (Wroclav). Další páteřní komunikací v regionu je silnice I/33 směřující od Pardubic přes Hradec Králové, Náchod na již zmiňovanou Wroclav. Dálnice D11 by v budoucnu měla být vystavěna až do Jaroměře, kde na ni bude navazovat rychlostní komunikace R11 vedoucí přes Trutnov a Královec. Další rychlostní komunikace R35 by měla postupně spojit směr Liberec - Jičín - Hradec Králové a dále směrem na Moravu. Tato komunikace se u Hradce Králové bude křížit s D11 [15].

5 Návrhy a opatření na snížení nezaměstnanosti

Řešení nezaměstnanosti je dle mého názoru zejména v rukou státu, krajů, obcí, podniků i jednotlivých uchazečů o zaměstnání. V současné situaci je třeba znovu oživit ekonomický růst a zejména produktivitu práce. Na zvýšení produktivity práce by se měly podílet zejména podnikatelské subjekty, tedy potencionální zaměstnavatelé. Zpravidla se zvyšováním ekonomického růstu je i zvyšována zaměstnanost.

Ve 4. čtvrtletí roku 2010 vzrostl hrubý domácí produkt proti stejnému čtvrtletí roku 2009 o 2,6 %. V úhrnu za rok 2010 byl HDP v meziročním srovnání vyšší o 2,2 %. Výrazně odlišný přitom byl vývoj obou základních složek jeho tvorby – zatímco hrubá přidaná hodnota vzrostla o 3,1 %, daně z produktů poklesly o 4,8 % [14]. Celková zaměstnanost vzrostla v posledním loňském čtvrtletí v meziročním srovnání o nepatrných 0,1 % a v porovnání s předchozím čtvrtletím o 0,3 %. V průměru za celý rok 2010 poklesla celková zaměstnanost o 0,8 % na 5 185,4 tisíc osob, přičemž ve druhé polovině roku počet zaměstnaných osob již dále neklesal [14]. Příčinou tohoto nepříznivého vývoje je jistě doznívající finanční krize, podnikatelské subjekty se zatím jenom pozvolna vzpamatovávají a zatím nejsou schopni přijímat nové zaměstnance. Vyšší zaměstnanost byla zaznamenána v oblasti tržních služeb a také stavebnictví, obchodu a peněžnictví, zatímco ve zpracovatelském průmyslu

se zaměstnanost meziročně ani mezičtvrtletně téměř nezměnila. Je to patrné i z vývoje HDP, který zatím meziročně nevzrostl nijak významně. Jen v případě, že bude ekonomika růst, může klesat nezaměstnanost.

Jedním z dalších problémů při řešení nezaměstnanosti jsou příliš vysoké odvody na sociální pojištění placené zaměstnavatelem za zaměstnance. Řešením by bylo tyto odvody snížit na přijatelnou hodnotu, tím by se značně ulevilo malým a středním podnikatelským subjektům a vznikla by nová motivace pro přijímání nových zaměstnanců.

Dalším významným opatřením, které by mohlo snížit nezaměstnanost, je snížení podpory v nezaměstnanosti a ostatních sociálních dávek. V současné době je vyplácení sociálních dávek poněkud plošné, dle mého názoru tato skutečnost vyžaduje propracovanější legislativní úpravu. V extrémním případě potom může být čistý příjem nižší než podpora v nezaměstnanosti spolu s ostatními sociálními dávkami a to není pro zaměstnance motivující.

Jedním z dalších řešení nezaměstnanosti mohou být flexibilní pracovní režimy. V České republice není zatím příliš rozšířena práce z domova, práce na zkrácený úvazek nebo klouzavá pracovní doba, kdy si zaměstnanec může přizpůsobit čas a délku pracovní doby. Tyto formy zaměstnávání by jistě zvýšili možnost uplatnění například u osob se sníženou pracovní schopností, rodičů pečujících o dítě, studentů nebo u osob v důchodovém věku. Aby byly flexibilní pracovní režimy hojněji využívány, je třeba vytvořit takové podmínky pro zaměstnavatele, které by pro ně byly příznivé a výhodné. Například daňové zvýhodnění, nebo snížením odvodů za sociální a zdravotní pojištění. Nespornou výhodou u flexibilních pracovních režimů je možnost skloubení pracovního a rodinného života.

5.1 Politika zaměstnanosti

Většina finančních prostředků vynaložených na politiku zaměstnanosti jde na podporu uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce. V posledních letech se pravidla pro pobírání podpory v nezaměstnanosti zpřísnují, dochází zde k rozporu, zda je to správné. I přes veškerou snahu např. matky s dvěma dětmi žijící v průmyslové oblasti není možné najít adekvátní uplatnění na trhu práce. Dle mého názoru by měly příslušné orgány více zjišťovat, zda je podpora v nezaměstnanosti nutná a v jaké výši, nebo zda je to jen pohodlnost uchazeče. Ovšem to by zase znamenalo více práce pro úředníky a více finančních prostředků na jejich platy. Zbylé finanční prostředky jsou použity na pořádání rekvalifikačních kurzů úřady práce,

na aktivní vytváření pracovních míst. Rekvalifikační kurzy jsou považovány za nástroj, který nejvíce přispívá ke snižování strukturální nezaměstnanosti, a to i z dlouhodobého hlediska.

Jedním z významných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jsou investiční pobídky. Institut investičních pobídek byl zaveden hlavně pro vytváření atraktivního prostředí pro zahraniční investory a pro zlepšování investičního prostředí pro subjekty, které v České republice už působí.

V důsledku investičních pobídek není vytvářeno velké množství volných pracovních míst, ale pomáhají udržovat zaměstnanost a podporují ekonomický rozvoj v regionech. Důležitým faktorem by proto měla být nejen zaměstnanost, ale také produktivita práce a k tomu je třeba přihlížet při vytváření nových pobídek. Je třeba věnovat větší pozornost rozvoji průmyslových zón a investic v této oblasti.

Závěr

Cílem mé práce bylo provést analýzu příčin nezaměstnanosti v Královehradeckém kraji, popsat a zhodnotit stav a vývoj nezaměstnanosti v tomto regionu. Na základě provedené analýzy poté nastínit návrhy a opatření za účelem snížení, nebo zpomalení růstu nezaměstnanosti a pokusit se o odhad budoucího vývoje.

V Královehradeckém kraji se nezaměstnanost pohybuje pod celorepublikovým průměrem, nezaměstnanost roste v zimních měsících, kdy je omezená možnost sezónních prací, v současné době klesá. K 31. 1. 2011 byla míra nezaměstnanosti v kraji 8,42 %, k 31. 3. 2011 je krajská míra nezaměstnanosti 7,94 % a celorepubliková míra nezaměstnanosti je 9,2 %. Dlouhodobě nejnižší míru nezaměstnanosti má okres Rychnov nad Kněžnou, kde působí několik významných zaměstnavatelů, naopak nejvyšší má okres Trutnov, kde dříve byl rozvinut textilní průmysl, který v současné době upadá.

V části 4 jsem se pokusila provést analýzu zjištěných dat metodami regresní analýzy a shlukové analýzy. Pokusili jsme se odhadnout budoucí vývoj pomocí regresní funkce přímky a paraboly, jejichž výsledky jsme porovnali s údaji za únor vydanými MPSV. Jako přesnější se ukázala přímka, která odhadovala o 0,57 % vyšší míru, než byla skutečná míra za únor, tj. 8,22 %. Pomocí shlukové analýzy jsme mohli pozorovat zajímavá srovnání jednotlivých mikroregionů, kde mikroregion Hradec Králové se nacházel zcela mimo celou strukturu.

V současné době nezaměstnanost pozvolna klesá, ekonomika se pomalu vrací na stav před finanční krizí. Meziročně vzrostl vývoz v lednu letošního roku o 28,4 % (49,5 mld. Kč) a dovoz o 30,9 % (49,1 mld. Kč). Tahounem průmyslu je již tradičně automobilová výroba, která v únoru 2011 meziročně rostla o 26,2 %.

Důležitým faktorem na trhu práce je vzdělání a kvalifikace. Úřady práce v rámci aktivní politiky zaměstnanosti nabízejí uchazečům rekvalifikační kurzy, které mohou zvýšit jejich cenu na trhu práce. Ale jenom třetina finančních prostředků určených na aktivní politiku zaměstnanosti jde na tyto účely, zbylé finanční prostředky slouží k materiální podpoře uchazečů.

Nabídka na trhu práce není příliš pružná, uchazeči o zaměstnání nejsou často ochotni se za prací stěhovat, nebo dlouho dojíždět. Stěhování za prací naráží na problémy spojené s dražším bydlením v místě, kde je větší prostor k uplatnění na trhu práce. Řešením by mohlo být cílené omezení regulačních zásahů v oblasti nájemného. Uchazeči nejsou schopni se v krátkém časovém horizontu adaptovat na nové podmínky na trhu, související například se změnami charakteru nabízených pracovních míst.

Domnívám se, že práce splnila cíl, který jí byl vytýčen na začátku této práce. Je v ní provedena analýza příčin nezaměstnanosti, popsán a zhodnocen současný stav.

Použitá literatura

- [1] PAVELKA, T.: *Makroekonomie, základní kurz*. III. vyd. Praha: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-808617558-4.
- [2] JÍROVÁ, H.: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. I. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. 95 s. ISBN 80-7079-635-9
- [3] SOUKUP, J. a kolektiv: *Makroekonomie*. II. vyd. Praha: Management Press, 2010. 518 s. ISBN 978-80-7261-219-2
- [4] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 2011-02-21]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/vyb021111_411.xls>
- [5] ČSÚ: *Český statistický úřad – Hradec Králové* [online]. 2011 [cit. 2011-02-21]. Dostupný z www: <http://www.hrdeckralove.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kralovehradec_kem_kraji_v_lednu_2011>
- [6] MAREŠ, P.: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. III. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-3
- [7] *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/evropskastrateg/hl_smery_pz_2008-2010.pdf>
- [8] *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up>
- [9] *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-02-26]. Dostupný z www: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>
- [10] Česká národní banka: *Zpráva o inflaci I/2011* [online]. 2011 [cit. 2011-03-19]. Dostupný z www: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_I/download/zoi_I_2011.pdf>

- [11] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 20011-03-19]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>
- [12] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 20011-03-19]. Dostupný z www: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo030911.doc>>
- [13] KUBANOVÁ, J.: *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. II. vyd. Bratislava: Statis, 2004. s. 249. ISBN 80-85659-37
- [14] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 20011-03-19]. Dostupný z www: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/chdp031111.xls>>
- [15] *Královehradecký kraj* [online]. 2011 [cit. 20011-02-26]. Dostupný z www: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>>
- [16] *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 20011-02-26]. Dostupný z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?stat=2000000000038&obdobi=A&rok=2011&uzemi=0&send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&_piref37_240429_37_240428_240428.xslselect=nazev&_piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=1&_piref37_240429_37_240428_240428.xslmapatag=okresy&_piref37_240429_37_240428_240428.xslmapasloupec=&_piref37_240429_37_240428_240428.usr1=0>
- [17] *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 20011-02-25]. Dostupný z www: <<http://portal.mpsv.cz/sz/local>>
- [18] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 20011-04-08]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vzo_cr>
- [19] ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 20011-04-08]. Dostupný z www: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-pru>>
- [20] BUCHTOVÁ, B. a kolektiv: *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. I. vyd. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8

Seznam příloh

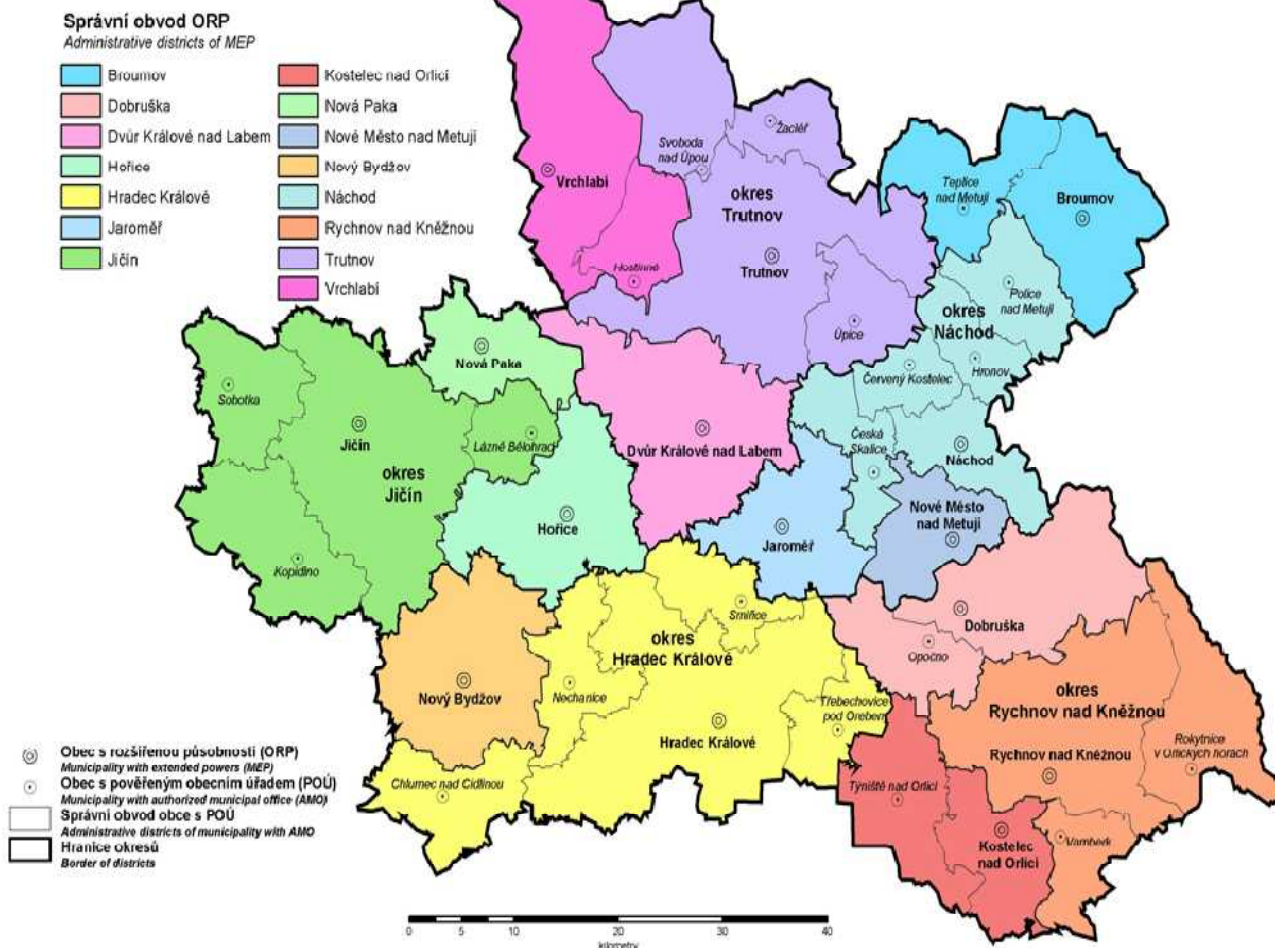
Příloha A: Administrativní členění kraje

Příloha B: Průběh shlukové analýzy

Příloha A:

Administrativní členění kraje

Administrative breakdown of the region

Příloha B:

Krok	Spojení1	Spojení2	Vzdálenost
1	10	11	0,3568
2	3	8	0,5279
3	10	12	0,9136
4	3	10	1,3516
5	5	7	1,3858
6	1	2	1,5159
7	4	5	1,7138
8	3	6	1,7609
9	1	4	2,0873
10	1	3	2,6529
11	1	9	4,8302